

Názory veřejnosti na výkon profesionální pěstounské péče v České republice

Markéta Urbanská

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Markéta Urbanská**
Osobní číslo: **H220397**
Studijní program: **B0111A190011 Sociální pedagogika**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Názory veřejnosti na výkon profesionální péčovské péče v České republice**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti náhradní rodinné péče, profesionální péčovské péče a motivace k péčovské péči.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ARCHER, Caroline, 2001. Dítě v náhradní rodině. Praha: Portál. ISBN 978-80-717-8578-4.
CHRÁSKA, Miroslav, 2007. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
PALZAROVÁ, Hana, 2016. Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1020-7.
ŠKOVIERA, Albín, 2007. Dilemata náhradní výchovy: teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech. Praha: Portál. ISBN 978-80-736-7318-5.
ZEZULOVÁ, Dagmar, 2012. Pěstounská péče a adopce. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0065-9.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jana Martincová, Ph.D., MBA**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **13. ledna 2025**
Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 13. ledna 2025

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

Ve Zlíně, dne

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Předložená bakalářská práce se zabývá zkoumáním názorů veřejnosti na profesionální pěstounskou péči v České republice. Cílem práce je analyzovat povědomí veřejnosti o této formě náhradní rodinné péče, vnímání její podpory ze strany státu a ochotu občanů zapojit se do systému profesionální pěstounské péče. Důraz je kladen na identifikaci motivací a bariér, které ovlivňují rozhodování o přijetí dítěte do péče, včetně přijetí dětí z odlišného kulturního nebo etnického prostředí.

Klíčová slova: Náhradní rodinná péče, pěstounská péče, motivace, veřejnost

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on examining public attitudes toward professional foster care in the Czech Republic. Its main objective is to evaluate public awareness of this specific type of substitute family care, assess how state support is perceived, and explore citizens' willingness to engage in the professional foster care system. Special attention is given to identifying the motivations and obstacles that affect decisions to take a child into care, including children from culturally or ethnically diverse backgrounds.

Keywords: Substitute family care, foster care, motivation, public

Velmi děkuji paní Mgr. Janě Martinové, Ph.D., za její vstřícnost, trpělivost a odborné vedení, které mi pomohlo při zpracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE	14
1.1 PĚSTOUNSKÁ PÉČE	14
1.2 SVĚŘENÍ DÍTĚTE DO PÉČE JINÉ OSOBY	15
1.3 PORUČENSTVÍ A OPATROVNICTVÍ	16
1.4 OSVOJENÍ (ADOPCE)	16
2 PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÁ PÉČE	18
2.1 PROCES ZPROSTŘEDKOVÁNÍ PPPD.....	21
2.2 PODPŮRNÉ ORGANIZACE A SLUŽBY PRO PĚSTOUNY NA PŘECHODNOU DOBU	22
2.3 ODMĚNA A FINANČNÍ PODPORA PPPD	23
2.4 ADAPTACE DÍTĚTE A PĚSTOUNA	25
2.4.1 Adaptace dítěte	25
2.4.2 Adaptace pěstouna	25
2.5 KONTAKT S BIOLOGICKOU RODINOU DÍTĚTE	26
3 SOUČASNÁ PROBLEMATIKA PĚSTOUNSKÝCH RODIN V ČR.....	28
3.1 MOTIVACE K PŘECHODNÉ PĚSTOUNSKÉ PÉČI	28
3.2 SPOLEČENSKÉ VNÍMÁNÍ NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE	30
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
4 METODOLOGIE VÝZKUMU.....	33
4.1 VYMEZENÍ VÝZKUMNÉHO CÍLE	33
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZA.....	33
4.3 VÝZKUMNÝ SOUBOR	37
4.4 TECHNIKA SBĚRU DAT	38
4.5 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	40
5 ANALÝZA DAT.....	41
6 INTERPRETACE DAT.....	56
7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	61
ZÁVĚR	62
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	63
SEZNAM OBRÁZKŮ	69
SEZNAM TABULEK.....	70
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	71
SEZNAM PŘÍLOH.....	72

ÚVOD

Česká republika čelí vážnému nedostatku profesionálních pěstounů, což má přímý dopad na děti, jež se ocitly v náročných životních situacích. Z aktuálních statistik k dubnu 2025 vyplývá, že v České republice je evidováno pouze 59 volných pěstounských rodin na přechodnou dobu, což představuje nárůst o šest rodin oproti předchozímu měsíci. Celkový počet aktivních pěstounů na přechodnou dobu činí 795, tedy o čtyři více než v březnu. Přestože jde o mírné zlepšení, kapacita nadále zůstává nedostačující pro zajištění rychlé a adekvátní péče o děti, které se ocitly bez stabilního domova. Zkoumání názorů veřejnosti na pěstounskou péči proto považujeme za klíčové, neboť nám může poskytnout hlubší pochopení faktorů, které tento nedostatek ovlivňují, a zároveň naznačit možné směry pro zlepšení stávající situace (Rodinná síť, 2025).

V rámci výzkumu se soustředíme nejen na motivace a bariéry, které jednotlivci vnímají při rozhodování o vstupu do profesionální pěstounské péče, ale také na širší aspekty tohoto tématu. Podle zjištění Bubleové et al. (2014) hraje významnou roli v tom, jak veřejnost pěstounství vnímá, zejména nedostatek informací a zakořeněné stereotypní představy. Tato zjištění vycházejí z výsledků rozhovorů s náhradními rodiči, dětmi v náhradní péči a diskusí s odborníky v této oblasti. Cílem této práce je odhalit faktory, které by mohly ovlivnit širší přístup veřejnosti k přechodné pěstounské péči, včetně osvěty o její důležitosti a potřebnosti. Porozumění podmínkám, které musí přechodní pěstouni splnit a podpory, která je jim v této roli poskytována. Jak uvádějí dostupné zdroje, přechodní pěstouni mají nárok na specifické formy pomoci, včetně dávek pěstounské péče a dalších forem podpory poskytovaných prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2025a). Podrobné informace o procesu získání statusu přechodného pěstouna a dostupné pomoci jsou shrnuty v metodických příručkách a informačních materiálech pro zájemce o pěstounství (Průvodce pro zájemce o pěstounskou péči, 2014; Diakonie Českobratrské církve evangelické, 2010; Sdružení pěstounských rodin, n.d.).

Dále se zaměříme na identifikaci konkrétních problémů a výzev, které profesionální pěstouni čelí v každodenní praxi. Tyto výzvy mohou zahrnovat nejen administrativní a právní aspekty, ale i psychologické a sociální faktory, které mohou ovlivnit kvalitu péče o dítě. Zjištění těchto aspektů může přispět k lepšímu pochopení komplexnosti pěstounské péče a k návrhu efektivních řešení pro její zlepšení. Výzkumy potvrzují, že stabilní a podpůrné prostředí pěstounů pomáhá dětem lépe zvládat stres a podporuje jejich sociální začlenění.

To vše přispívá k tomu, aby pěstounství bylo vnímáno jako akceptovaná a podporovaná alternativa pro rodiny, které nemohou nebo nechtějí vychovávat děti biologicky (Pourova, 2016; Uldrychová, 2021).

Domníváme se, že osvěta a vzdělávání veřejnosti hrají zásadní roli při odstraňování přetrvávajících stereotypů a nedorozumění spojených s pěstounskou péčí. Mnoho lidí si neuvědomuje, jak významný pozitivní dopad může mít kvalitní pěstounská péče na životy dětí, které se ocitly v obtížném životním postavení.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 NÁHRADNÍ RODINNÁ PÉČE

Systém náhradní rodinné péče představuje soubor právních opatření, jejichž účelem je zajištění péče dětem, které nemohou vyrůstat ve vlastní rodině. Nejvhodnější variantou bývá, když se dítěte ujme někdo z příbuzných, pokud to však není možné, je mu zajištěna jiná péče či zařízení. Nejvíce běžným důvodem, proč je dítě zařazeno do systému náhradní péče je při selhání rodičovských funkcí. Může se projevovat zanedbáváním péče o dítě, násilným chováním, kriminální činností nebo závislostí na požívání alkoholu, drogách či jiných návykových látkách. V menším počtu případů se děti ocitají bez potřebné rodičovské péče v důsledku okolností, které jejich rodiče nemohli ovlivnit, například kvůli vážnému onemocnění či úmrtí (Trnková, 2018).

1.1 Pěstounská péče

Přijetí dítěte do nové rodiny bývá někdy přirovnáváno k transplantaci – aby vše probíhalo správně, je třeba pečlivě zvážit řadu aspektů. Klíčovou roli v tomto procesu hrají informace získané při posuzování potřeb dítěte i možností konkrétní rodiny. Tyto poznatky pak slouží jako podklad pro rozhodnutí o umístění dítěte tam, kde je největší šance, že budou naplněny všechny jeho potřeby (Vrtbovská, 2011).

Jednou z variant, jak zajistit dítěti náhradní rodinné prostředí, je právě forma pěstounské péče, kdy pěstoun zajišťuje osobní péči o dítě a odpovídá za jeho výchovu. Mezi dítětem a pěstounem nevzniká právní vztah srovnatelný s tím, jaký existuje mezi rodičem a dítětem na základě pokrevního pouta nebo adopce. Pěstoun má pravomoc jednat za dítě a rozhodovat o běžných denních záležitostech, avšak není ze zákona povinen zajišťovat jeho hmotné potřeby z vlastních prostředků. Když nastane situace, která přesahuje běžnou každodenní péči, například potřeba dát souhlas s lékařským zákrokem, musí o takovém kroku rozhodnout zákonný zástupce dítěte – většinou jde o jednoho z biologických rodičů. Pokud to není možné, vstupuje do procesu soud, jenž danou věc posoudí a rozhodne (Středisko náhradní rodinné péče, n.d.a).

Tato forma péče zpravidla končí dosažením plnoletosti dítěte. K jejímu dřívějšímu ukončení může dojít jen tehdy, pokud jsou pro to vážné důvody a soud vydá odpovídající rozhodnutí. V případě, že pěstoun sám podá návrh na ukončení péče, soud mu musí vyhovět (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019a).

Výrazným rozdílem oproti ostatním formám náhradní péče je skutečnost, že si pěstouni mohou dítě, které jim má být svěřeno, do určité míry vybrat. Zatímco osvojitelé a dlouhodobí pěstouni obvykle přebírají do péče děti, s nimiž se mohli předem seznámit, u pěstounů na přechodnou dobu tomu tak nebývá. Ti přijímají děti často v naléhavých situacích na základě předběžného opatření soudu, což vyžaduje rychlou reakci. V těchto případech není předem znám věk dítěte ani jeho etnický původ. Přesto jsou pěstouni připraveni poskytnout bezpečné zázemí komukoli, kdo jejich pomoc potřebuje (Macela, 2019).

1.2 Svěření dítěte do péče jiné osoby

Ustanovení o svěření dítěte do péče jiné fyzické osoby jsou obsažena v občanském zákoníku (§ 953–957). Tento typ náhradní péče se uplatňuje zejména v případech, kdy o dítě nemůže pečovat ani jeden z rodičů, ani jiná osoba, kterou k tomu určil soud. Při rozhodování soud vždy zohledňuje především jeho nejlepší zájem. Pokud soud nerozhodne odlišně, zůstává rodičům nadále rodičovská odpovědnost, a i nadále vystupují jako zákonní zástupci dítěte. Podle platné legislativy je preferováno, aby bylo dítě svěřeno do péče konkrétní osoby, než aby bylo umístěno do institucionální péče (Zákon č.89/2012 sb. Občanský zákoník, 2012; Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019a).

Tato varianta bývá v praxi obvykle nazývá jako příbuzenská pěstounská péče, přestože z právního hlediska náleží spíše pod svěření do péče než pod tradiční pěstounskou péči. Nejčastěji se s touto úlohou setkáváme u prarodičů než u tet, strýců či ojediněle u starších sourozenců. Tímto způsobem má dítě šanci dospívat v okruhu blízkých, což přispívá k udržení rodinných pout a pocitu jistoty (Gabriel & Novák, 2008).

Osoba, jež se ujímá péče o dítě, musí vyhovovat a splňovat požadavky pro poskytnutí náležité péče a být hlášena ke stálému bydlišti v České republice. Jestliže existuje možnost, aby o dítě pečoval příbuzný nebo jiná blízká osoba, soud tuto variantu upřednostňuje – za předpokladu, že to není v rozporu se zájmem dítěte. Pečující osoba je oprávněna rozhodovat pouze v záležitostech každodenního charakteru a zároveň nese odpovědnost za běžné úkony spojené s péčí o dítě. Současně zajišťuje jeho zastupování v právních otázkách a správu jeho majetku. Má povinnost informovat rodiče o podstatných okolnostech týkajících se dítěte. Musí jim umožnit vzájemný kontakt, pokud tomu nebrání rozhodnutí soudu. Samotné svěření dítěte do péče přitom nemá vliv na trvání jejich vyživovací povinnosti. O výši výživného rozhoduje soud s ohledem na majetkovou situaci, příjmy a schopnosti rodičů (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019a).

Někteří prarodiče mohou mít často tendenci zcela bránit svému synovi či dceři v kontaktu s dítětem a chránit jej před jejich vlivem i v případech, kdy pro takové omezení neexistují objektivní důvody a kontakt by tak nemusel být pro dítě přínosem. Na druhou stranu, existují ti, kteří bez kritiky ignorují negativní důsledky, jež má biologický rodič na dítě, ospravedlňují jeho lhostejnost nebo problémové jednání a nejsou schopni stanovit adekvátní limity pro jejich vzájemný kontakt. V určitých situacích mohou prarodiče dokonce nutit dítě, aby pociťovalo pozitivní emoce k jeho biologickému rodiči a požadují projevy lásky. Pokud se dítěti takové projevy nedaří v očekávané míře, může to v něm posilovat pocity viny a vnitřního rozporu, což může vést k jeho postupnému odcizení od vlastní identity i rodiny (Matějček, 1999).

1.3 Poručenství a opatrovnictví

Povinnost soudu jmenovat dítěti poručníka nebo opatrovníka vyplývá z paragrafu § 928 až § 942 občanského zákoníku. Taková situace nastává tehdy, když rodiče neplní své povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti. V těchto případech je nezbytné zajistit dítěti odpovídající ochranu prostřednictvím jiné způsobilé osoby, která bude schopna hájit jeho zájmy (Zákon č.89/2012 sb. Občanský zákoník, 2012; Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019a).

Ačkoli poručník nebo opatrovník plní vůči dítěti obdobné úkoly jako rodič, nenese odpovědnost za jeho finanční zajištění. Jejich jednání je pravidelně přezkoumáváno soudem, jenž sleduje nejen nakládání s majetkem dítěte, ale také úroveň péče a výchovného působení. Ve většině případů poručník předkládá soudu jednou za rok zprávu o situaci dítěte. Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do přímé péče poručníka, poskytuje stát této formě péče obdobnou podporu jako v případě pěstounství. Takové rodině přísluší finanční podpora ve formě dávek určených pro pěstouny a zároveň má možnost využívat odborné poradenství. V těchto případech poručníci rovněž podpisují Dohodu o výkonu pěstounské péče. V situaci, kdy není možné jako poručníka jmenovat fyzickou osobu, přechází tato role na orgán sociálně – právní ochrany dětí. Opatrovníkem se může stát pouze osoba, která dosáhla plnoletosti a je dostatečně zralá na to, aby dítěti zajistila odpovídající péči, poskytla mu vhodné výchovné zázemí a přispěla k jeho zdravému tělesnému, duševnímu i sociálnímu rozvoji (Středisko náhradní rodinné péče, n.d.c). Pokud se nenalezne kandidát splňující požadavky pro danou pozici, ustanoví soud jako poručníka příslušný orgán. Tato úprava se týká především právní ochrany dítěte, zatímco o jeho každodenní potřeby je postaráno

například prostřednictvím umístění v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo v rámci institucionální péče (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019a).

1.4 Osvojení (adopce)

Psychologický slovník (Hartl & Hartlová, 2000) osvojení definuje jako přijetí dítěte za vlastní ze strany adoptivních rodičů. Jeho největší předností je zejména to, že osoby, které dítě osvojí, získávají právní postavení srovnatelné s postavením biologických rodičů – včetně všech práv a povinností. Uzavřením osvojení zároveň zanikají veškerá rodičovská práva a povinnosti původních rodičů, která jsou v současnosti souhrnně označována jako rodičovská odpovědnost. Ta se poté plně přenáší na adoptivní rodiče.

Existují dva typy adopce. První typ se nazývá osvojení prosté, v některých případech označené jako osvojení I. stupně nebo také zrušitelné osvojení. Název napovídá, že tuto formu osvojení lze za určitých podmínek zrušit ze strany osvojitele, anebo osvojence, na základě soudního rozhodnutí. Dříve nebyli adoptivní rodiče při tomto typu adopce zapsáni do matriky, a tím pádem ani do rodného listu dítěte. K výrazné změně došlo novelou zákona o rodině, jenž nabyla právní účinnosti v polovině roku 2006. Ta zavedla povinnost uvádět adoptivní rodiče do rodného listu dítěte i u prostého osvojení, čímž se začaly postupně stírat rozdíly mezi oběma typy osvojení.

Druhým typem je osvojení nezrušitelné, známé také jako osvojení II. stupně. Po pravomocném rozhodnutí soudu o osvojení již není možné tento právní akt zpětně zrušit. Vzniklá práva a povinnosti mezi adoptivními rodiči a dítěti mají trvalou platnost, a to i z pohledu dítěte ve vztahu k osvojitelům. Protože jde o neodvolatelné rozhodnutí s trvalými důsledky pro život dítěte, lze touto formou adopce přijmout pouze dítě, které dosáhlo věku alespoň jednoho roku. Nezávisle na tom, o jaký typ osvojení se jedná, dítě přijímá příjmení osvojitelů. Adopcí také z právního hlediska vzniká vztah nejen mezi adoptivními rodiči, ale také mezi jejich rodinnými příslušníky (Gabriel & Novák, 2008).

2 PROFESIONÁLNÍ PĚSTOUNSKÁ PÉČE

Pěstounská péče na přechodnou dobu představuje krátkodobou formu péče. Její základ je zakotven v § 958 odst. občanského zákoníku, přičemž podrobnější úprava je obsažena § 27 a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Soud může na podnět orgánu sociálně-právní ochrany rozhodnout o umístění dítěte do péče osoby, která je pro tento účel zapsána v příslušném registru podle platné legislativy (Zákon č.89/2012 sb. Občanský zákoník, 2012; Zákon č.359/1999 Sb. O sociálně-právní ochraně dětí, 2024; Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019a).

V této sféře je klíčové pochopit, jak různé faktory ovlivňují rozhodování jednotlivců o zapojení do této formy péče, stejně jako zkoumat názory veřejnosti. Bowlby (1969) zdůrazňuje význam stabilních a bezpečných vazeb mezi dítětem a pěstounem, které jsou klíčové pro kvalitní vývoj dítěte. S ohledem na skutečnost, že děti umístěné do přechodné péče často přicházejí s traumatickými zkušenostmi, je proto klíčové, aby jim pěstouni zajistili bezpečné, stabilní a podporující prostředí, které napomůže jejich vývoji a procesu přizpůsobení. Dle Kellerové (2013), interakce mezi pěstounem a dítětem je klíčová pro rozvoj bezpečné a stabilní vazby. Profesionální pěstounství je zvláštní typ náhradní rodinné péče, který funguje jako dočasné řešení v případech, kdy se dítě nachází v náročné či krizové životní situaci. Jejím cílem je vytvořit prostor pro to, aby se biologičtí rodiče mohli stabilizovat a zlepšit svou životní situaci natolik, že bude možné opět navrátit dítě do jejich péče. Není-li možné dítě navrátit do původní rodiny, hledá se pro něj jiná stabilní a vhodná náhradní rodina. Profesionální pěstouni mají nárok na finanční příspěvky a zároveň mohou využívat odbornou asistenci a podporu, kterou zajišťují specializované organizace nebo také úřady (Středisko náhradní rodinné péče, n.d.b).

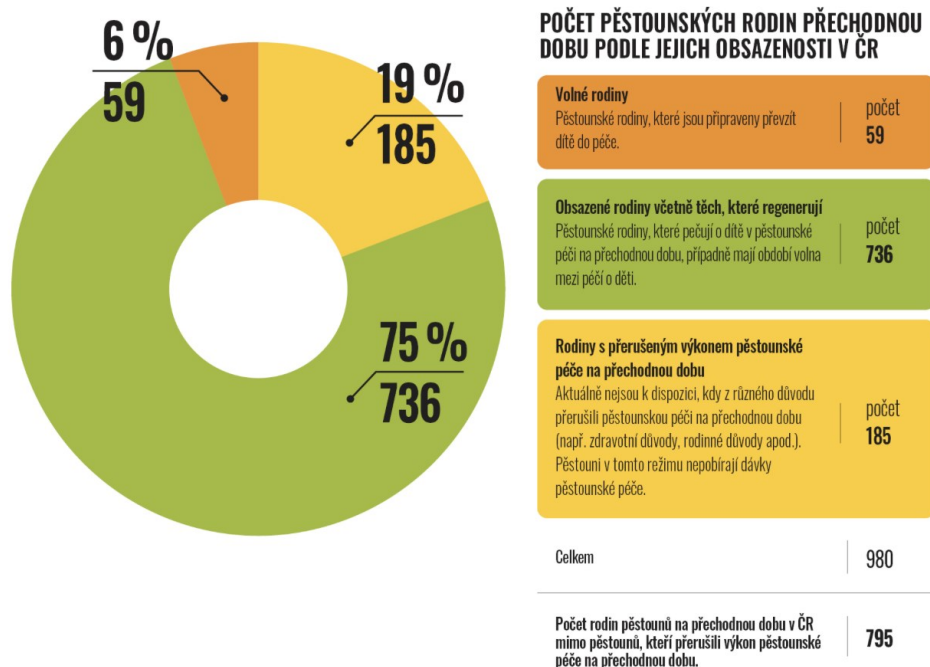
Délka této péče je zákonem omezena a může trvat nejvýše dvanáct měsíců. Ve výjimečných případech však může být tato lhůta prodloužena, například pokud jsou k témuž pěstounovi umísťováni sourozenci s časovým odstupem. V takovém případě je délka péče přizpůsobena potřebám posledního z nich. V určitých odůvodněných případech, například když už se připravuje trvalé umístění dítěte, je možné, aby bylo do přechodné péče pěstounů přijato znovu. Díky tomu může tato forma péče přesáhnout obvyklý časový limit jednoho roku. Také v rámci této péče zůstává finanční zajištění dítěte povinností jeho biologických rodičů.

Výši výživného stanovuje soud, přičemž platby jsou odváděny na Úřad práce, jenž z těchto prostředků poskytuje pěstounovi příspěvek na zajištění životních potřeb dítěte (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2025a).

Přechodní pěstouni jsou odborně vyškoleni, pravidelně supervidováni a účastní se odborných školení. Mezi těmito pěstouny a příslušným úřadem je uzavřena smlouva, která vymezuje typ a délku pobytu dítěte v pěstounské rodině. Tito pěstouni hrají klíčovou roli při podpoře návratu dítěte k původní rodině nebo při přechodu do jiné formy péče, například adopce nebo dlouhodobá pěstounská péče. Velký význam se přikládá zachování vztahů mezi dítětem a jeho původní rodinou a posilování vzájemných vazeb. Osoby vykonávající přechodnou péči by měly disponovat schopnostmi potřebnými pro výchovu dětí a zároveň zvládat psychickou zátěž, která s tímto typem péče přirozeně souvisí. Nedílnou součástí systému péče by měla být i specializovaná podpora, která pomáhá pěstounům zvládat obtížné situace a současně je připravena poskytnout pomoc i dítěti, pokud si to okolnosti vyžádají (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011).

Pěstounská péče na přechodnou dobu je regulována zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. K 28. březnu 2025 bylo evidováno 980 profesionálních pěstounů. Z toho 736 rodin bylo aktuálně obsazeno, tedy měly v péči dítě nebo se nacházely v krátkodobé pauze mezi přijetím dětí. 59 rodin 1 bylo označeno jako volné, tedy připravené přijmout dítě do péče, což představuje 6 % ze všech evidovaných rodin. Dalších 185 rodin mělo přerušeny výkon přechodné péče z různých osobních, rodinných či zdravotních důvodů – v tomto režimu nepobírají dávky pěstounské péče. Častým důvodem přerušení bývá vyčerpání, neboť tato forma péče je velmi náročná jak psychicky, tak fyzicky (Zákon č.359/1999 Sb. O sociálně-právní ochraně dětí, 2024).

Srovnání s daty z ledna 2025, kdy bylo evidováno 966 rodin (z toho 81 volných), došlo ke snížení počtu volných rodin o 22, i když celkový počet rodin mírně vzrostl. Tento vývoj může naznačovat, že ačkoli počet registrovaných přechodných pěstounů pomalu roste, jejich dostupnost pro okamžité přijetí dítěte zůstává omezená (BudInPěstoun, 2025).

795 rodin,
které mohou aktivně vykonávat PPPD

59 rodin,
je volných k přijetí dítěte (6 %).

Data k 28. 3. 2025, projektová dobrovolná evidence MPSV

Obrázek 1 Počet pěstounských rodin na přechodnou dobu podle jejich obsazenosti v ČR (Data k 28.3.2025) Zdroj: budinpestoun.cz

Data k 28. 3. 2025, projektová dobrovolná evidence MPSV

Obrázek 2 Počet pěstounských rodin na přechodnou dobu podle jejich obsazenosti v ČR (Data k 28.3.2025) Zdroj: budinpestoun.cz

2.1 Proces zprostředkování PPPD

Zájemci, kteří se chtějí stát profesionálními pěstouny, se nejprve musí obrátit na obecní úřad s rozšířenou působností v místě svého trvalého bydliště, kde podávají žádost o zařazení do příslušné evidence zájemců. Manželské páry podávají žádost na obecním úřadě, jenž je příslušný dle trvalého pobytu alespoň jednoho z partnerů. Žádost je možné získat osobně na příslušném úřadě nebo si ji stáhnout z oficiálních stránek Ministerstva práce a sociálních věcí. K podané žádosti je nutné přiložit také vyplněný dotazník. Poté následuje proces posuzování, který zajišťuje obecní úřad s rozšířenou působností. Jeho úkolem bývá provést sociální šetření v domácím prostředí žadatelů a zajistit potřebné podklady, jako je lékařská zpráva o zdravotním stavu, doklad o trestní bezúhonnosti a údaje týkající se sociální a ekonomické situace rodiny. Jakmile je tento proces ukončen, předává obecní úřad žádost včetně příslušných dokumentů a svého vyjádření krajskému úřadu, který má v celkovém procesu klíčovou roli (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019b)

Rychlík a Hrbáčková (2018) uvádějí, že krajský úřad provádí odborné posouzení po doručení kompletní dokumentace žadatelů. Součástí tohoto hodnocení bývá prověření více oblastí, včetně trestní bezúhonnosti, zdravotního stavu a výsledků psychologického vyšetření žadatelů. Celý proces je realizován pod kontrolou kompetentního orgánu veřejné správy. Současně jsou žadatelé zařazeni do přípravných kurzů, které probíhají v délce 72 hodin, jejichž cílem je připravit je na specifika přechodné pěstounské péče. Součástí hodnocení žadatelů je nejen jejich osobní způsobilost a ochota přijmout dítě na přechodné období, ale i jejich schopnost navazovat spolupráci s biologickými rodiči a podpořit dítě v procesu návratu do jeho původní rodiny. V případě kladného rozhodnutí se tím otevírá možnost, aby jim bylo zprostředkováno dítě k péči. Pokud žadatelé s rozhodnutím úřadu nesouhlasí, mohou proti němu podat odvolání. Vybraný pěstoun je následně informován a obdrží podrobné informace týkající se situace dítěte. Pokud jsou splněny všechny podmínky a vše probíhá v souladu s rozhodnutím úřadu, je dítě dočasně svěřeno do jeho péče (Středisko náhradní rodinné péče, n.d.b).

Osoby, které ji vykonávají, musí splňovat určité specifické nároky, které tato forma péče vyžaduje. Pokud žadatelé splní požadavky týkající se rodinného zázemí, finanční stability, osobnostních předpokladů a zákonných náležitostí, jsou tím naplněny podmínky potřebné pro jejich zařazení do evidence (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2013).

2.2 Podpůrné organizace a služby pro pěstouny na přechodnou dobu

Podpora pěstounských rodin je nastavována s ohledem na konkrétní situaci a potřeby jak samotných pěstounů, tak dětí, které mají ve své péči. Každé pěstounské rodině je přidělena konkrétní osoba – klíčový pracovník, který danou rodinu dobře zná a udržuje s ní úzký pracovní vztah. Společně s pěstouny a sociálním pracovníkem se klíčový pracovník aktivně účastní přípravy dokumentů, jako je individuální plán ochrany dítěte, vzdělávací plán a plán péče, který určuje průběh pěstounství. Dohoda o výkonu pěstounské péče stanovuje povinnost pravidelného dohledu nad jejím průběhem, včetně osobních návštěv u pěstounů, které by měly probíhat nejméně jednou za čtrnáct dní. V situaci, kdy je dítě umístěno do přechodné péče, mělo by být toto období využito k tomu, aby si jeho biologičtí rodiče zajistili vhodné podmínky pro jeho návrat. Pokud to není možné, je cílem zajistit dítěti dlouhodobé umístění v náhradní rodinné péči (Dvořáčková & Vítková, 2019).

Profesní sdružení přechodných pěstounů z.s. (PSPP) se zaměřuje na podporu pěstounů na přechodnou dobu (PPPD) a zastupuje jejich zájmy na různých jednáních s orgány státní správy a dalšími institucemi. Komunikuje přímo s pěstouny, pomáhá jim řešit každodenní výzvy spojené s péčí o děti a iniciuje změny, které mají vést ke zlepšení podmínek pěstounské péče. Věnují se také osvětě a podporují tak získávání nových pěstounů a šíří povědomí o výhodách tohoto typu péče. Sdružení spolupracuje s dalšími organizacemi, které mají stejné cíle – dostat děti do rodinného prostředí, zlepšit podporu pěstounské péče a zvýšit dostupnost kvalitních služeb pro děti, například psychologické a terapeutické pomoci zaměřené na děti s traumatickými zkušenostmi (Profesní sdružení přechodných pěstounů, n.d.).

Aliance náhradních rodin České republiky (ANR ČR) se aktivně podílí na podpoře náhradních rodin a pěstounů. Navazuje na činnost Asociace náhradních rodin ČR a je tak klíčovou zastřešující organizací pro náhradní rodiny. Jejich činnost zahrnuje poskytování příležitostí pro setkávání a výměnu zkušeností mezi pěstouny, včetně zkušených přechodných pěstounů. Kromě toho se věnují poradenství a psychologické podpoře pro dlouhodobé i krátkodobé pěstouny. Aliance rovněž zajišťuje materiální pomoc pro pěstounské rodiny prostřednictvím darování věcí do skladů, které jsou následně distribuovány těm, kteří je potřebují (Aliance náhradních rodin České republiky, n.d.).

Dobrá rodina je organizace, která má působnost ve všech regionech České republiky a v současnosti spolupracuje přibližně s 1200 rodinami v pěstounské či osvojitelské péči.

Nabízí poradenství, vzdělávací aktivity a podporu nejen pěstounům a osvojitelům, ale i dalším osobám zapojeným do systému náhradní rodinné péče. Svou činnost orientují především na podporu a rozvoj efektivních a přirozených přístupů k výchově a vzdělávání přechodných a dlouhodobých pěstounů. Pořádají také různé semináře, například na téma syndrom vyhoření u dlouhodobých a přechodných pěstounů. Nabízí také online vzdělávání, supervize, a dokonce organizují pobytové kurzy, které pěstounům pomáhají v jejich profesním a osobním rozvoji (Dobrá rodina, n.d.).

2.3 Odměna a finanční podpora PPPD

Odměna pěstouna

Z pohledu daňové legislativy a systému povinného pojištění (zdravotního, sociálního i úrazového) je pěstounská odměna zařazena mezi příjmy ze závislé činnosti. Tato forma finančního příspěvku slouží jako vyjádření uznání vůči těm, kdo pečují o svěčené dítě, které není jejich vlastní, a to na základě zprostředkované formy pěstounství. Odměna přísluší těm, kteří vykonávají funkci pěstouna nebo poručníka až do dosažení plnoletosti dítěte, a to i nadále v období, kdy je mladý dospělý považován za nezaopatřenou osobu může získat finanční příspěvek na úhradu nákladů spojených s vlastní osobou. Osoby vedené v evidenci přechodných pěstounů pobírají odměnu nepřetržitě po 1 dobu svého zařazení, bez ohledu na to, zda zrovna pečují o dítě. Výše této odměny se stanovuje podle násobku minimální mzdy a zákonného koeficientu, přičemž se bere v úvahu druh péče, počet dětí v péči a jejich zdravotní stav. Od 1. ledna 2025 činí minimální mzda 20 800 Kč (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2025a).

ODMĚNA PĚSTOUNA						
<u>PĚSTOUNSKÁ PÉČE NA PŘECHODNOU DOBU</u> Od: 1.1.2025 (odvádí se sociální a zdravotní pojištění – částka je uváděna v hrubé mzdě)	Žádné nebo 1 dítě	1 dítě ve st. záv. I	2 děti	3 děti	1 dítě ve st. záv. II- IV	Za každé další dítě
	1,8 x MM 37 440 Kč	2 x MM 41 600 Kč	1,8 x MM+ 0,3 x MM 43 680 Kč	1,8 x MM + 0,3 x MM + 0,3 x MM 49 920 Kč	2,2 x MM 45 760 Kč	+ 0,3 x MM za každé další dítě nebo + 0,5 x MM v případě dítěte ve st. III, IV závislosti
	Zvýšení ze stávajících 34 020 Kč	Zvýšení ze stávajících 37 800 Kč	Zvýšení ze stávajících 39 690 Kč	Zvýšení ze stávajících 45 360 Kč	Zvýšení ze stávajících 41 580 Kč	

Tabulka 1 Odměna pěstouna

Příspěvek při převzetí dítěte

Jednorázová dávka poskytovaná při přijetí dítěte do péče je určena k zajištění základního vybavení, které dítě v náhradní rodině potřebuje. Jestliže pečující osoba přijme dítě do přechodné péče, celková částka příspěvků, které obdržela během uplynulého roku před podáním žádosti, nesmí přesáhnout 40 000 Kč (Úřad práce České republiky, 2025c).

PŘÍSPĚVEK PŘI PŘEVZETÍ DÍTĚTE	
10 800 Kč	Dítě ve věku do 6 let
12 150 Kč	Dítě ve věku od 6 do 12 let
13 500 Kč	Dítě ve věku od 12 do 18 let
V případě dítěte závislého na péči jiné osoby podle zákona o sociálních službách, lze k uvedeným dávkám pěstounské péče pobírat rovněž příspěvek na péči. Dávky pěstounské péče se nezapočítávají do rozhodného příjmu pro nárok na dávky státní sociální podpory (přídavek na dítě, příspěvek na bydlení).	

Tabulka 2 Příspěvek při převzetí dítěte

Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

Tento příspěvek nahrazuje výživné a je určen k pokrytí aktuálních potřeb dítěte. Aby bylo možné udržet stabilní životní podmínky i po ukončení pěstounské péče, je dávka poskytována i mladým dospělým, kteří nemají vlastní příjem kvůli svému nezaopatřenému stavu – a to až do dovršení 26 let věku. Mladí dospělí, kteří byli v minulosti umístěni do přechodné pěstounské péče, nemají po dosažení plnoletosti nárok na uvedený příspěvek. Pokud se jedná o dítě, které je odkázáno na pomoc jiné osoby podle zákona o sociálních službách, stanovuje se částka příspěvku s ohledem na stupeň této závislosti a věk dítěte (Úřad práce České republiky, 2025b).

PŘÍSPĚVEK NA ÚHRADU POTŘEB DÍTĚTE	
6 290 Kč	Dítě ve věku do 6 let
7 750 Kč	Dítě ve věku od 6 do 12 let
8 870 Kč	Dítě ve věku od 12 do 18 let
9 220 Kč	Dítě ve věku od 18 do 26 let
V případě dětí s hendikepem se zvyšuje dle stupně závislosti na péči jiné osoby.	

Tabulka 3 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte

2.4 Adaptace dítěte a pěstouna

2.4.1 Adaptace dítěte

Obecně lze říct, že čím mladší dítě, tím snadnější bývá začlenění do nové rodiny a celková adaptace všech jejích členů je zpravidla méně náročná. V případě kojenců probíhá předání do péče většinou bez výraznějších obtíží a poměrně rychle. Příchod dítěte do přechodné péče se může projevit plačtivostí nebo také špatným spánkem, obtíže ale zpravidla brzy odezní. Aby bylo dítěti usnadněno přizpůsobení se novému prostředí, je vhodné zachovat co nejvíce z jeho dosavadního denního rytmu a nové podněty zavádět postupně. Nezáleží na tom, z jakého prostředí dítě do péče přichází – vždy je užitečné mít k dispozici co nejvíce informací o jeho běžných návycích, jako je denní režim, způsob stravování (například konkrétní značka kojeneckého mléka), zvyklosti při spánku a případná zdravotní omezení nebo alergie. Adaptaci dítěte napomáhá i možnost vzít si s sebou do nové rodiny vlastní oblečení nebo oblíbené hračky, které mu připomínají známé prostředí a vůně. Takové detaily mohou pěstounům významně usnadnit proces začleňování dítěte do nové domácnosti a zároveň předejít případným obtížím spojeným s přechodem. Informace o zvycích a potřebách dítěte však nejsou vždy k dispozici ještě před jeho příchodem do pěstounské rodiny, a tak je pěstouni často poznávají až postupem času. Děti v předškolním věku bývají silně ovlivněny aktuálními emocemi, které se bezprostředně promítají do jejich chování i psychického prožívání. Jejich emoční rozpoložení se často proměňuje podle toho, jak na ně působí okolní prostředí a situace, ve kterých se nacházejí. V tomto věku děti ještě nedokážou plně vyjádřit své pocity slovy je nezbytné věnovat pozornost i jejich neverbálním projevům, které mohou naznačovat, jak se cítí (Palzarová, 2016).

U starších dětí hraje při seznamování významnou roli jejich osobnost a stávající poznání života dospělých. Pro některé děti není navazování kontaktu problémem, zatímco jiné mohou být opatrnější nebo nedůvěřivé. U starších dětí by mělo jít o společné rozhodnutí dítěte i pěstounů. Diskuse o novém prostředí a vzájemné dohody mohou přispět k lepší adaptaci (Palzarová, 2016; Zezulová, 2012).

2.4.2 Adaptace pěstouna

Po přijetí dítěte se musí na novou situaci adaptovat i pěstouni. I když se na ni připravují, těší se a mají určité očekávání, realita bývá často jiná a náročnější, než předpokládali. V situaci, kdy v domácnosti dosud nežijí žádní další sourozenci, představuje příchod dítěte zásadní

proměnu dosavadního způsobu života. Pěstouni se musí přizpůsobit novým okolnostem – změnit svůj každodenní režim, přehodnotit organizaci volného času, upravit stravovací zvyklosti i další oblasti běžného fungování. Samotný proces umístění dítěte do přechodné pěstounské péče může být záležitostí několika dnů, ale i pouhých několika hodin. Je proto nezbytné, aby byli přechodní pěstouni připraveni jak po psychické, tak i praktické stránce, neboť telefonát s informací o dítěti může přijít kdykoliv (Palzarová, 2016).

Adaptace, jak ji popisuje Zezulová (2012), probíhá ve třech fázích. První z nich je nadšení, které nastává po oznámení, že bylo pro pěstouny nalezeno dítě. Délka tohoto období závisí na tom, jak dlouho pěstouni čekali na tuto zprávu. Tento okamžik je většinou plný emocí a radosti, protože cítí štěstí a nadšení, že budou mít možnost přijmout dítě, které potřebuje jejich pomoc. Druhou fází je rozčarování. V této fázi se přechodní pěstouni začínají konfrontovat s realitou a uvědomují si, jak se jejich život změnil. Zároveň reagují na chování dítěte, které také prochází svým vlastním adaptačním obdobím. Tento proces může vyvolat frustraci a zklamání, protože začínají chápat složitost situace a vyrovnávat se s novými výzvami. Poslední fází je smíření, která nastává po nějaké době, kdy se situace stabilizuje. Pěstouni si začnou uvědomovat, že ani oni, ani dítě nejsou dokonalí, a že dokonalost není očekávaná z žádné strany. V této fázi si obě strany vzájemně začínají rozumět, a to bez iluzí (Zezulová, 2012).

2.5 Kontakt s biologickou rodinou dítěte

Přechodní pěstouni mají výhodu v tom, že nemají osobní minulost s biologickými rodiči dítěte. Spolupráce mezi přechodnými pěstouny a biologickými rodiči představuje důležitý prvek přechodné pěstounské péče. Její správné nastavení má zásadní vliv na adaptaci dítěte v novém prostředí, posiluje jeho pocit bezpečí a přispívá k udržování pozitivních vztahů. Dále napomáhá tomu, ať je kontakt s původní rodinou veden v nejlepším zájmu dítěte, a může pozitivně ovlivnit i budoucí vývoj rodinné situace – například při návratu dítěte do biologické rodiny nebo při hledání trvalého řešení. Právě proto je důležité tuto oblast věnovat zvláštní pozornost. Proto je pro ně snazší, aby za pomoci sociální pracovnice a soudu nastavili pravidla pro kontakt s rodiči, která budou v nejlepším zájmu dítěte (Bubleová et al., 2011).

Jak uvádí Archerová (2001), bez ohledu na to, jak nefunkční byla původní rodina dítěte, tak vždy byla a možná také stále bude součástí jeho života. Je důležité se nebát o ní s dítětem otevřeně hovořit a snažit se být v situacích nezaújatý.

Dle Škoviery (2007), biologičtí rodiče často vnímají umístění dítěte do ústavního zařízení jako dočasné opatření. Dětský domov, který nevytváří tak hluboké vztahové vazby, může být přívětivější variantou než svěření dítěte do péče konkrétní osoby. Z praktických zkušeností vyplývá, že biologičtí rodiče zprvu často usilují o častý kontakt s dítětem, zejména v době probíhajícího soudního řízení, jejich snaha však postupem času většinou ustupuje. V případech, kdy jejich zájem přetrvává, může mít takový vztah pozitivní vliv na dítě – obzvláště v obdobích, kdy si formuje svou vlastní identitu. Setkávání dítěte s biologickými rodiči by mělo probíhat výhradně za podmínek, které zaručují jeho bezpečí. Pokud mají pěstouni v tomto směru jakékoli obavy, mohou požádat o zajištění asistovaného kontaktu – tedy takového, při němž je přítomna nestranná osoba, například sociální pracovník nebo zástupce organizace specializované na doprovázení těchto setkání. Na začátku je vhodné, aby se pěstouni s biologickými rodiči setkali nejprve bez účasti dítěte a případně si s jejich pomocí – nebo za podpory mediátora – dohodli pravidla a podmínky budoucích kontaktů.

Tyto podmínky by měly jasně stanovit frekvenci kontaktů, místo, čas a délku setkání. Pokud dítě už dorostlo do věku, kdy si jej rodiče berou zpět, je vhodné, aby pěstouni při převzetí dítěte od rodičů požádali o podepsání potvrzení, které jasně specifikuje datum, čas a podmínky vrácení dítěte (Bubleová et al., 2011).

3 SOUČASNÁ PROBLEMATIKA PĚSTOUNSKÝCH RODIN V ČR

V České republice dlouhodobě chybí pěstouni, tedy rodiny, které poskytují péči dětem, o něž se nemohou starat ani jejich rodiče, ani poručníci. Největší nedostatek je u pěstounů, kteří se o svěřené dítě pečují obvykle méně než 1 rok. Pěstounů je stále nedostatek a na samotné zařazení do systému aktuálně vyčkává téměř 400 zájemců (iRozhlas, 2025; Novinky, 2025; Česká televize, 2024).

Kojenecké ústavy v České republice byly k 1. lednu 2025 zrušeny na základě zákona zakazujícího umístování dětí do tří let do těchto zařízení, přičemž některé z nich byly transformovány na dětská či rodinná centra. Před zrušením kojeneckých ústavů bylo nutné najít alternativní řešení pro děti, které v těchto zařízeních pobývaly. V některých případech bylo nutné na poslední chvíli rozhodnout o svěření dětí do péče jiných institucí nebo rodin, aby se zajistila kontinuita péče po zrušení kojeneckých ústavů (Seznam Zprávy, 2025).

Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí (zákon č. 242/2024 Sb.), účinná od 1. 1. 2025, přináší několik zásadních změn. Mezi nejvýznamnější patří sjednocení podpory pro osoby pečující o děti v rámci náhradní rodinné péče a zavedení doprovázení i pro svěřence. Dále dochází k zákazu umístování dětí do čtyř let do ústavní péče, což vede ke zrušení kojeneckých ústavů pro děti do tří let. Průběh osvojení a pěstounské péče bude efektivnější, s přesně definovanými lhůtami. Změny se dotýkají i činnosti Orgánu sociálně – právní ochrany dětí a jiných subjektů zajišťujících sociální služby, kde se zpřísňují pravidla pro výkon péče o děti žijící v nevyhovujících životních podmínkách (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2025b).

3.1 Motivace k přechodné pěstounské péči

Podle Škoviery (2007) bývá rozhodnutí zájemců o náhradní rodičovství výsledkem více různorodých pohnutek, které lze zařadit do tří hlavních kategorií: zveřejněné motivy, nezveřejněné motivy a motivy skryté. Mezi uváděné motivace lze zahrnout i altruistický přístup, který pramení z opravdové potřeby pomoci dětem nacházejícím se v náročných životních podmínkách. Patří sem také motiv profesionální, kdy žadatelé věří, že mají schopnosti, zkušenosti a porozumění potřebám dětí, a proto se cítí být pro tuto roli vhodní. Třetím typem zveřejněného motivu je motiv emocionální, kdy silný citový vztah k dětem podporuje vznik pozitivních vazeb.

Vedle těchto otevřeně přiznávaných důvodů existují i motivy nezveřejněné – mezi ně lze zařadit například pocit rodinné povinnosti či odpovědnosti vůči blízkým, který bývá typický zejména u příbuzenské formy pěstounské péče. Mezi nezveřejněné motivy patří také snaha o finanční zajištění, kdy pravidelný příjem spojený s pěstounskou péčí může představovat jeden z důvodů, proč se lidé rozhodnou tuto roli přijmout. Tento motiv se však nevztahuje na adopci. Poslední skupinou jsou motivy skryté, mezi které patří například očekávání vděku od dítěte. Tento motiv se může objevit u dospělých, kteří sami v dětství necítili dostatečné ocenění a podvědomě očekávají vděk od přijatého dítěte. Dalším skrytým motivem může být snaha řešit partnerskou krizi, kdy se předpokládá, že příchod dítětelepší nenaplněný partnerský vztah. Do této kategorie spadá také motiv vykoupení vlastních činů, který se objevuje u dospělých, kteří mají pocity viny kvůli nezvládnuté výchově vlastních dětí a snaží se tuto situaci kompenzovat přijetím dítěte do náhradní péče (Škoviera, 2007).

Podle Bubleové et al. (2011) existuje několik klíčových důvodů pro přijetí dítěte do přechodné pěstounské péče. Jedním z hlavních motivů je touha po dítěti, zejména u těch, kteří se rozhodnou pro pěstounství místo adopce, což je častější případ u dlouhodobých pěstounů. V tomto případě ale dítě nemusí být právně volné a může nadále udržovat kontakt s biologickou rodinou, což může být pro některé pěstouny zklamáním, pokud očekávali jiný scénář. Dalším důvodem může být touha pomoci dítěti, inspirovaná například filmy nebo články o opuštěných dětech. Autoři však varují, že samotná motivace a nadšení nestačí. Pěstouni často přicházejí s ideálním pohledem na to, jak dítěti pomohou, ale postupně zjišťují, jak složité může být vyrovnávat se s jeho minulými zkušenostmi a traumatem. K podobným závěrům dochází i zahraniční výzkumy. Například studie ze Spojených států a Kanady poukazují na to, že mezi časté vnější motivace patří snaha „naplnit prázdné hnízdo“ po odchodu vlastních dětí z domova, potřeba být něčím užitečný nebo povědomí o nedostatku pěstounů v dané komunitě (Baum et al., 2001; MacGregor et al., 2006; Rodger et al., 2006). Zároveň se však ukazuje, že mnoho lidí o pěstounství nikdy ani neuvažovalo prostě proto, že je k tomu nikdo nevyzval nebo neinformoval. V tomto smyslu hraje zásadní roli osvěta a komunikace potřebnosti této formy péče (Randle et al., 2012).

Z ekonomického hlediska pak podle zahraničních studií sice příjem z pěstounství nebývá hlavním motivem pro vstup do systému, nicméně je důležitým faktorem pro jeho udržitelnost. Finanční podpora může pomoci pokrýt výpadek příjmu v rodině nebo náklady spojené s péčí o dítě (Sebba, 2012).

Pro některé rodiče je motivací využití jejich rodičovských zkušeností, zejména pokud mají již dospělé děti a nechtějí čelit prázdnému hnízdu. I zde je však důležité si uvědomit, že pěstounství se liší od biologického rodičovství. Dítě, které prošlo těžkými zážitky, potřebuje jiný přístup než biologické děti. Pěstouni si často až po nějaké době uvědomí, že metody, které fungovaly u jejich vlastních dětí, nemusí být efektivní pro dítě, které má za sebou ústavní péči nebo zanedbání. Nejčastější motivací bývá touha pomoci dítěti v těžké životní situaci. Pěstouni však mnohdy podceňují, jak náročné může být pečovat o dítě, které nese trauma, poruchy chování nebo zdravotní problémy. Pěstounská péče může být obohacující, ale vyžaduje pečlivou přípravu a schopnost přizpůsobit život rodiny potřebám dítěte (Bubleová et al., 2011).

3.2 Společenské vnímání náhradní rodinné péče

Studie Leber a LeCroye (2012) zkoumala vnímání systému pěstounské péče veřejností. Do výzkumu se zapojilo celkem 301 osob, které odpovídaly na otázky zaměřené na jejich povědomí o pěstounské péči, postoji k pěstounům a vnímání významu této sociální služby ve srovnání s jinými společenskými problémy.

Výsledky ukázaly, že veřejnost má k systému pěstounské péče převážně pozitivní postoj, avšak zároveň považuje jeho fungování za oblast, která by si zasloužila reformu. Přestože většina respondentů považovala pěstounství za důležité, v porovnání s jinými sociálními tématy, jako je zdravotnictví nebo vzdělávání, jej vnímali jako méně naléhavou problematiku. Respondenti prokázali lepší znalosti o fungování pěstounské péče, než se původně očekávalo, avšak i nadále přetrvávaly některé mylné představy. Například více než polovina účastníků průzkumu správně identifikovala zanedbávání jako hlavní důvod umístění dětí do pěstounské péče. Na druhou stranu pouze pětina respondentů věděla, že většina dětí opouští systém z jiných důvodů než kvůli dosažení plnoletosti. Vnímání pěstounů veřejností bylo převážně pozitivní, přičemž většina respondentů souhlasila s tvrzením, že pěstouni se pro tuto roli rozhodují primárně proto, aby pomáhali dětem. Zároveň však přibližně polovina dotázaných vyjádřila obavy, že některé osoby mohou do pěstounství vstupovat primárně z finančních důvodů. V otázce financování pěstounské péče a její podpory ze strany státu se většina respondentů shodla na tom, že by měly být investovány větší prostředky na zlepšení systému. Více než dvě třetiny účastníků průzkumu souhlasily s tím, že státní podpora pěstounské péče je nezbytná, a téměř 90 % respondentů odmítlo myšlenku, že by pěstounská péče nebyla potřebná. Z hlediska priorit veřejnosti byla

pěstounská péče vnímána jako méně důležitá než zdravotní a vzdělávací systém, avšak jako závažnější problém než vězeňský nebo sociální systém. Tyto výsledky naznačují, že přestože veřejnost uznává důležitost pěstounství, neřadí jej mezi nejvýznamnější společenské otázky. Celkově studie potvrdila, že vnímání pěstounské péče veřejností je komplexní a zahrnuje jak pozitivní postoje, tak určité obavy. Přetrvávající mylné představy o fungování systému poukazují na potřebu zlepšení informovanosti veřejnosti, což by mohlo vést k větší podpoře pěstounství a odstranění předsudků spojených s touto formou náhradní rodinné péče (Leber & LeCroy, 2012).

V roce 2011 realizovalo ve Vlámku 3641 pěstounů 6371 pěstounských umístění. Každý rok se celkový počet pěstounských umístění zvyšuje. Bohužel celkový počet pěstounů se nezvyšuje stejným tempem, navíc 57 % pěstounů ukončí pěstounskou činnost do pěti let. Tento výzkum zkoumal motivace 192 vlámských obyvatel, kteří mají zájem o to stát se přechodnými pěstouny. Hlavním důvodem, proč by se respondenti zapojili do pěstounské péče, byla snaha pomoci dítěti. Dalšími uváděnými motivacemi bylo osobní naplnění a v neposlední řadě také přínos pro společnost (Magalhães et al., 2022; Maeyer et al., 2013).

Cílem této studie je poskytnout služby pěstounské péče informace o motivaci pěstounů, aby bylo možné vybrat více pěstounů a uspokojit tak rostoucí potřebu. Rhodes, Cox, Orme a Coakley (2006) zdůrazňují, že pečlivé posouzení důvodů pro pěstounství může pomoci identifikovat rodiče s „vysokým potenciálem pěstounské péče“ (Rhodes et al., 2006).

II PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Výzkumná část bakalářské práce je věnována realizaci výzkumného šetření. Zvolili jsme kvantitativní metodu s ryze popisným charakterem, která umožňuje zpracovat větší množství dat a oslovit tak širší okruh respondentů. Stanovujeme výzkumné otázky, které nám pomáhají vyhodnotit, jakých cílů jsme v našem výzkumu dosáhli. Dále popisujeme techniky sběru dat a metody jejich analýzy. Následně provádíme analýzu získaných dat, interpretujeme je a v závěru formulujeme možná doporučení pro praxi.

4.1 Vymezení výzkumného cíle

Hlavním cílem je zjistit, zda má veřejnost dostatečné povědomí o krátkodobé pěstounské péči a dalších formách náhradní rodinné péče. Dalším cílem je odhalit, jaké obavy mohou mít potenciální pěstouni při zvažování této formy péče. Součástí výzkumu je také zjistit, zda dlouhá čekací doba na svěřením dítěte může ovlivnit zájem o profesionální pěstounskou péči. Chceme také zjistit, zda by si veřejnost nebo potenciální uchazeči byli ochotni vzít do péče dítě odlišné etnické menšiny nebo dítě s postižením. Celkovým cílem je porozumět tomu, jak veřejnost vnímá přechodnou pěstounskou péči a náhradní rodinnou péči obecně, včetně jejích přínosů.

4.2 Výzkumné otázky a hypotéza

Na základě výše uvedených cílů byly určeny tyto výzkumné otázky.

1. **Hlavní výzkumná otázka:** Jaké jsou zásadní faktory, které ovlivňují vnímání veřejnosti k profesionální pěstounské péči?
2. **Hlavní výzkumná otázka:** Jaká je stěžejní motivace či překážka, kterou považuje veřejnost za důležitou?

Dílčí výzkumné otázky:

Kategorie 1: Informovanost veřejnosti o profesionální pěstounské péči.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 1**

Jak je česká veřejnost informována o profesionální pěstounské péči a jejích možnostech?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 1: Myslím si, že by veřejnost měla být více informovaná, co se týče profesionální pěstounské péče v České republice.
- Položka č. 2: Informace, kde si lze zažádat o náhradní rodinnou péči, jsou snadno dostupné.
- Položka č. 3: Vím, jak profesionální pěstounská péče funguje a jak dlouho trvá.
- Položka č. 4: Umím jednoznačně rozlišit dlouhodobou a přechodnou pěstounskou péči.
- Položka č. 5: Veřejnost je dostatečně informována o možnostech náhradní rodinné péče (pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, osvojení, opatrovnictví, poručenství).

Kategorie 2: Překážky a bariéry vstupu do systému pěstounské péče.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 2**

Jaké faktory veřejnost vnímá jako hlavní překážky při vstupu do profesionální pěstounské péče?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 7: Myslím si, že dlouhá čekací doba a složité procesy mohou odradit veřejnost.
- Položka č. 8: Myslím si, že obavy a strach ze selhání mohou hrát roli při rozhodování veřejnosti se zapojit do pěstounské péče na přechodnou dobu.
- Položka č. 9: Při zvažování profesionální pěstounské péče by pro mě tyto obavy a překážky hrály důležitou roli (např. finanční náročnost, podpora rodiny, emocionální zátěž).
- Položka č. 10: Osobní hodnoty, náboženské přesvědčení nebo etické postoje mohou ovlivnit rozhodnutí stát se pěstounem, protože některé náboženské směry mohou mít přísná pravidla, která by neumožnila přijetí dítěte jiného původu nebo víry do křesťanské rodiny.

Kategorie 3: Podpora a role státu v oblasti profesionálního pěstounství.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 3**

Jak veřejnost vnímá systém podpory profesionálních pěstounů v České republice?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 6: Myslím si, že 72 hodin je dostatečných pro absolvování přípravného kurzu pěstouna na přechodnou dobu.
- Položka č. 11: Stát poskytuje profesionálním pěstounům dostatečnou finanční podporu.
- Položka č. 21: Profesionální pěstouni by měli mít více rozhodovacích pravomocí ohledně každodenní péče o dítě.

Kategorie 4: Postoje k pěstounství a ochota zapojit se do systému profesionální pěstounské péče.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 4**

Jaká je ochota veřejnosti přijmout dítě do profesionální pěstounské péče?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 12: Byl/a bych ochoten/ochotna přijmout dítě z kojeneckého ústavu nebo dětského domova do své péče.
- Položka č. 13: Byl/a bych ochoten/a přijmout dítě romského původu nebo z jiné etnické menšiny.
- Položka č. 14: Byl/a bych ochoten/ochotna přijmout dítě s tělesným či mentálním postižením.
- Položka č. 20: Byl/a bych ochoten/ochotna pečovat o více než jedno dítě současně v rámci profesionální pěstounské péče.

Kategorie 5: Vliv osobních hodnot a přesvědčení na rozhodování o pěstounství.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 5**

Jakou roli hrají předsudky v procesu rozhodování o profesionální pěstounské péči?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 15: Děti romského původu mohou mít menší šanci na umístění do dlouhodobé náhradní rodinné péče kvůli předsudkům veřejnosti.
- Položka č. 10: Osobní hodnoty, náboženské přesvědčení nebo etické postoje mohou ovlivnit rozhodnutí stát se pěstounem, protože některé náboženské směry mohou mít přísná pravidla, která by neumožnila přijetí dítěte jiného původu nebo víry do křesťanské rodiny.

Kategorie 6: Vnímání dopadu profesionální pěstounské péče na dítě.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 6**

Jak veřejnost vnímá přínosy profesionální pěstounské péče oproti ústavní výchově?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 16: Profesionální pěstounská péče přispívá k lepšímu rozvoji dětí, než pobyt v ústavní péči (Dětský domov, ZDVOP – Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, výchovný ústav).
- Položka č. 17: Přechodná pěstounská péče může být pro děti emocionálně náročnější než dlouhodobá pěstounská péče.
- Položka č. 18: Měl/a bych obavy, že bych se na dítě v přechodné péči příliš citově navázal/a.

Kategorie 7: Možnosti zlepšení a zvýšení zájmu o profesionální pěstounství.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 7**

Jaké faktory ovlivňují rozhodování lidí stát se profesionálními pěstouny?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 19: Věk dítěte ovlivňuje rozhodování pěstounů při přijetí dítěte do péče.
- Položka č. 20: Byl/a bych ochoten/ochotna pečovat o více než jedno dítě současně v rámci profesionální pěstounské péče.

Kategorie 8: Vnímání profesionální péstounské péče jako povolání.

Dílčí výzkumná otázka: **D.V.O 8**

Jak česká veřejnost vnímá profesionální péstounskou péči jako profesi a sociální službu?

Položky z dotazníku:

- Položka č. 22: Jak česká společnost vnímá profesionální péstounskou péči?
- Položka č. 23: Vnímám profesionální péstounskou péči jako plnohodnotnou profesi.
- Položka č. 24: Více kampaní zaměřených na profesionální péstounskou péči by zvýšilo zájem veřejnosti.

Na základě výzkumných otázek jsme stanovili hypotézu:

Hypotéza (věcná): Názory na profesionální péstounskou péči se liší mezi lidmi v produktivním a neproduktivním věku.

4.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvořilo 507 respondentů ve věkovém rozmezí od 15 do 66 let a více. Tento široký věkový rozsah umožnil zachytit různorodé pohledy na profesionální péstounskou péči. Zahrnutí respondentů napříč generacemi poskytlo cenné informace o tom, jak různé věkové skupiny vnímají tuto problematiku a jaké faktory mohou ovlivňovat jejich postoje k zapojení do přechodného pěstounství.

Věková kategorie	Počet respondentů
Méně než 15 let	3
15-25 let	184
26-35 let	86
36-45 let	84
46-55 let	89
56-65 let	46
66 let a více	13
	Celkový počet respondentů
ŽENY	343
MUŽI	149
JINÉ	10 (nezodpovězeno 3)
Σ	502

Tabulka 4 Demografická struktura respondentů

Kraj	Počet respondentů	Procento
Hlavní město Praha	20	4,0 %
Středočeský kraj	26	5,2 %
Jihočeský kraj	11	2,2 %
Plzeňský kraj	19	3,8 %
Karlovarský kraj	17	3,4 %
Ústecký kraj	9	1,8 %
Liberecký kraj	24	4,8 %
Královéhradecký kraj	12	2,4 %
Pardubický kraj	16	3,2 %
Vysočina	27	5,4 %
Jihomoravský kraj	42	8,2 %
Olomoucký kraj	53	10,5 %
Moravskoslezský kraj	171	33,9 %
Zlínský kraj	58	11,5 %

Tabulka 5 Geografická struktura respondentů

Respondenti byli osloveni prostřednictvím online dotazníku sdíleného na veřejně dostupných platformách, jako jsou například Facebook či Instagram, což umožnilo širokému spektru účastníků zapojit se do výzkumu. Jak bylo podotknuto, do výzkumu se zapojilo celkem 505 respondentů z celé České republiky. Nejvíce odpovědí pocházelo z Moravskoslezského kraje (33,9 %), následoval Zlínský kraj s 11,5 %, zatímco nejméně zastoupeným byl Ústecký kraj, odkud pocházelo pouze 1,8 % respondentů.

4.4 Technika sběru dat

Pro sběr dat byl zvolen kvantitativní ryze popisný výzkum, realizovaný prostřednictvím online dotazníkového šetření. V dotazníkovém šetření se často využívají tzv. Likertovy škály. Respondentům je předloženo konkrétní tvrzení a jejich úkolem je určit míru souhlasu či nesouhlasu na hodnotící škále, která bývá nejčastěji pětibodová nebo sedmibodová, výjimečně i rozsáhlejší. Svoji odpověď pak označují například zaškrtnutím, zakroužkováním nebo jiným způsobem zvýraznění zvolené možnosti (Chrásková, 2007).

Dotazník byl vytvořen prostřednictvím webové platformy Survio, což umožnilo efektivní sběr odpovědí v digitální podobě. Sběr dat probíhal po dobu čtyř měsíců a díky online formě bylo možné oslovit širší vzorek. Dotazník obsahoval celkem 24 položek, z nichž 4 se zaměřovaly na demografické údaje respondentů.

Zbývající položky byly rozděleny do několika tematických kategorií:

- **Informovanost veřejnosti o profesionální pěstounské péči** – zahrnovala otázky týkající se povědomí o systému pěstounské péče, dostupnosti informací a schopnosti respondentů rozlišit jednotlivé formy NRP.
- **Překážky a bariéry vstupu do systému pěstounské péče** – zaměřovala se na faktory, které mohou veřejnost odrazovat od rozhodnutí stát se pěstounem, jako je délka schvalovacího procesu, emoční a finanční náročnost či obavy z možného selhání.
- **Podpora a role státu v oblasti profesionálního pěstounství** – hodnotila postoje respondentů k finanční a institucionální podpoře pěstounů, míře jejich rozhodovacích pravomocí a celkovému přístupu společnosti k této profesi.
- **Postoje k pěstounství a ochota zapojit se do systému profesionální pěstounské péče** – zahrnovala otázky týkající se ochoty přijmout dítě do péče s ohledem na jeho věk, zdravotní stav či etnický původ.
- **Vnímání dopadu profesionální pěstounské péče na dítě** – reflektovala názory respondentů na to, zda pěstounská péče představuje pro dítě vhodnější alternativu k ústavní výchově, a jaký emoční dopad může mít přechodná pěstounská péče.
- **Vnímání profesionální pěstounské péče jako povolání** – zjišťovala, zda veřejnost považuje profesionální pěstounství za plnohodnotnou profesi a jak hodnotí jeho společenskou prestiž.
- **Vliv osobních hodnot a přesvědčení na rozhodování o pěstounství** – zaměřovala se na to, do jaké míry mohou osobní hodnoty, náboženské přesvědčení či etické postoje ovlivnit rozhodnutí stát se pěstounem.
- **Možnosti zlepšení a zvýšení zájmu o profesionální pěstounství** – hodnotila názory respondentů na efektivitu informačních kampaní a možnosti zvýšení povědomí o této formě péče.

Pro hodnocení většiny otázek byla využita pětistupňová škála odpovědí („naprosto souhlasím“ až „naprosto nesouhlasím“), která je typická pro metodu Likertova typu. Tento přístup umožňuje lépe analyzovat postoje respondentů a míru jejich souhlasu či nesouhlasu s jednotlivými tvrzeními.

Dotazníkové šetření probíhalo po dobu čtyř měsíců a zúčastnilo se jej celkem **505** respondentů, z toho **343** žen, **149** mužů a **10** osob, které uvedly jinou genderovou identitu. Tři respondenti na otázku ohledně svého pohlaví neodpověděli.

4.5 Způsob zpracování dat

Po ukončení sběru dat byla získaná data exportována do programu Microsoft Excel, kde proběhla jejich analýza. S ohledem na zvolenou kvantitativní metodu výzkumu byly získané odpovědi respondentů zpracovány pomocí deskriptivní statistiky, konkrétně prostřednictvím analýzy četností a procentuálního rozložení odpovědí. U jednotlivých položek dotazníku bylo sledováno, kolik respondentů zvolilo danou odpověď, a následně byl vypočítán podíl jednotlivých odpovědí v rámci celkového souboru. Výsledky jsou znázorněny v tabulkách, které umožňují snadnější interpretaci odpovědí respondentů. Na základě dat byla také vytvořena kontingenční tabulka a následně byl aplikován chí-kvadrát test nezávislosti.

5 ANALÝZA DAT

Položka č.1: Myslím si, že by veřejnost měla být více informovaná, co se týče profesionální péstounské péče v České republice. *Výběr z možností, zodpovězeno 503x, nezodpovězeno 2x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	242	48.11%
Spíše souhlasím	222	44.14%
Nevím	15	2.98%
Spíše nesouhlasím	20	3.98%
Naprosto nesouhlasím	4	0.8%

Tabulka 6 Položka č. 1 v dotazníku

Výsledky ukazují, že naprostá většina respondentů souhlasí s tím, že veřejnost by měla být lépe informována o profesionální péstounské péči. Jen ojedinělé množství dotázaných vyjádřilo opačný názor, což naznačuje obecnou shodu v potřebě zvyšování povědomí o této problematice. Tento výsledek odpovídá i závěrům výzkumu, který zjistil, že nedostatečná informovanost veřejnosti je jednou z hlavních překážek v rozvoji profesionální péstounské péče. Zajímavé také je, že pouze malá část respondentů nebyla schopna se k otázce vyjádřit, což může naznačovat, že lidé mají alespoň základní povědomí o této problematice

Položka č.2: Informace, kde si lze zažádat o žadatele pro náhradní rodinnou péči, jsou snadno dostupné. *Výběr z možností, zodpovězeno 498x, nezodpovězeno 7x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	23	4.62%
Spíše souhlasím	103	20.68%
Nevím	144	28.92%
Spíše nesouhlasím	168	33.73%
Naprosto nesouhlasím	60	12.05%

Tabulka 7 Položka č.2 v dotazníku

Výsledky ukazují, že dostupnost informací o tom, kde si lze podat žádost o náhradní rodinnou péči, je často vnímána jako nedostatečná. Mnoho respondentů se přiklání k názoru, že tyto informace nejsou snadno dohledatelné, případně si nejsou jisti, kde by je mohli získat. To naznačuje, že systém komunikace vůči veřejnosti nemusí být dostatečně efektivní.

Položka č.3: Víím, jak profesionální pěstounská péče funguje a jak dlouho trvá. *Výběr z možností, zodpovězeno 497x, nezodpovězeno 8x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	36	7.24%
Spíše souhlasím	148	29.78%
Nevím	90	18.11%
Spíše nesouhlasím	175	35.21%
Naprosto nesouhlasím	48	9.66%

Tabulka 8 Položka č.3 v dotazníku

Výsledky ukazují, že většina respondentů nemá jasnou představu o fungování a délce profesionální pěstounské péče. Přestože někteří dotázaní se domnívají, že mají alespoň základní povědomí, poměrně velká část si není jistá, nebo dokonce vyjadřuje nesouhlas s tím, že by tuto problematiku dobře znala. Tato neznalost může souviset s tím, že profesionální pěstounská péče je méně medializovaná než jiné formy náhradní rodinné péče.

Položka č.4: Umím jednoznačně rozlišit dlouhodobou pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu. *Výběr z možností, zodpovězeno 503x, nezodpovězeno 2x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	74	14.71%
Spíše souhlasím	198	39.36%
Nevím	47	9.34%
Spíše nesouhlasím	152	30.22%
Naprosto nesouhlasím	32	6.36%

Tabulka 9 Položka č.4 v dotazníku

Odpovědi ukazují, že veřejnost má v této oblasti poměrně rozdělené názory. Zatímco část respondentů se domnívá, že rozdíl mezi oběma typy pěstounské péče jasně chápe, významná skupina lidí s tímto tvrzením nesouhlasí nebo si není jistá.

Položka č.5: Veřejnost je dostatečně informována o možnostech náhradní rodinné péče (pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, osvojení, opatrovnictví, poručenství). *Výběr z možností, zodpovězeno 492x, nezodpovězeno 13x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	5	1.02%
Spíše souhlasím	69	14.02%
Nevím	49	9.96%
Spíše nesouhlasím	281	57.11%
Naprosto nesouhlasím	88	17.89%

Tabulka 10 Položka č.5 v dotazníku

Z odpovědí vyplývá, že veřejnost nepovažuje svou informovanost o možnostech náhradní rodinné péče za dostatečnou. Převládá názor, že dostupnost těchto informací je nízká, což může vést k menšímu zájmu o pěstounství a další formy péče.

Položka č.6: Myslím si, že 72 hodin, je dostatečných pro absolvování přípravného kurzu pěstouna na přechodnou dobu. *Výběr z možností, zodpovězeno 503x, nezodpovězeno 2x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	17	3.38%
Spíše souhlasím	171	34%
Nevím	47	9.34%
Spíše nesouhlasím	217	43.14%
Naprosto nesouhlasím	51	10.14%

Tabulka 11 Položka č.6 v dotazníku

Výsledky ukazují, že mezi respondenty převažuje spíše nesouhlasný postoj k tvrzení, že 72 hodin je dostatečných pro absolvování přípravného kurzu pěstouna na přechodnou dobu. Nejčastěji byla volena varianta vyjadřující mírný nesouhlas, avšak významná část dotázaných vyjádřila i částečný souhlas. Odpovědi naznačují, že zatímco někteří respondenti považují tuto časovou dotaci za přiměřenou, jiní ji vnímají jako nedostatečnou. Nerozhodnost v této otázce vyjádřila pouze malá část dotázaných. Jednoznačný souhlas byl v odpovědích zastoupen minimálně, což naznačuje, že většina respondentů vnímá potřebu delší přípravy.

Položka č.7: Myslím si, že dlouhá čekací doba a složité procesy mohou odradit veřejnost od zájmu o pěstounství. *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	190	37.7%
Spíše souhlasím	224	44.44%
Nevím	20	3.97%
Spíše nesouhlasím	61	12.1%
Naprosto nesouhlasím	9	1.79%

Tabulka 12 Položka č.7 v dotazníku

Odpovědi naznačují, že většina respondentů se domnívá, že dlouhá čekací doba a složité procesy mohou veřejnost od zájmu o pěstounství odradit. Nejčastěji byla volena varianta vyjadřující spíše souhlas, přičemž významná část dotázaných zvolila i jednoznačný souhlas. Tento výsledek naznačuje širokou podporu názoru, že administrativní náročnost a délka procesu mohou být překážkou pro potenciální pěstouny. Nesouhlasné postoje se v odpovědích vyskytovaly méně často, přičemž jednoznačné odmítnutí tohoto tvrzení bylo spíše ojedinělé.

Položka č.8: Myslím si, že obavy a strach ze selhání mohou hrát roli při rozhodování veřejnosti se zapojit do pěstounské péče na přechodnou dobu. *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	169	33.53%
Spíše souhlasím	218	43.25%
Nevím	24	4.76%
Spíše nesouhlasím	82	16.27%
Naprosto nesouhlasím	11	2.18%

Tabulka 13 Položka č.8 v dotazníku

Výsledky naznačují, že většina respondentů vnímá obavy a strach ze selhání, jako významný faktor ovlivňující rozhodování o zapojení do pěstounské péče na přechodnou dobu. Převládající souhlasný postoj respondentů potvrzuje, že tyto obavy jsou široce sdílené a mohou představovat bariéru pro potenciální pěstouny.

Položka č.9: Při zvažování profesionální pěstounské péče by pro mě tyto obavy a překážky hrály důležitou roli (např. finanční náročnost, podpora rodiny, emocionální zátěž).
Výběr z možností, zodpovězeno 501x, nezodpovězeno 4x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	170	33.93%
Spíše souhlasím	206	41.12%
Nevím	29	5.79%
Spíše nesouhlasím	88	17.56%
Naprosto nesouhlasím	8	1.6%

Tabulka 14 Položka č.9 v dotazníku

Výsledky ukazují, že podpora rodiny hraje pro respondenty významnou roli při zvažování pěstounské péče na přechodnou dobu. Obavy z emocionální zátěže patří mezi klíčové faktory, které mohou ovlivnit rozhodování veřejnosti.

Položka č.10: Osobní hodnoty, náboženské přesvědčení nebo etické postoje mohou ovlivnit rozhodnutí stát se pěstounem, protože některé náboženské směry mohou mít přísná pravidla, která by neumožnila přijetí dítěte jiného původu nebo víry do křesťanské rodiny.
Výběr z možností, zodpovězeno 501x, nezodpovězeno 4x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	46	9.18%
Spiše souhlasím	211	42.12%
Nevím	102	20.36%
Spiše nesouhlasím	129	25.75%
Naprosto nesouhlasím	13	2.59%

Tabulka 15 Položka č.10 v dotazníku

Výsledky naznačují, že osobní hodnoty, náboženské přesvědčení a etické postoje mohou hrát roli při rozhodování o pěstounství. Převážná část respondentů s tímto tvrzením souhlasila, avšak objevily se i odlišné názory. Část respondentů se k tématu staví neutrálně nebo si není jistá, což může souviset s individuálním přístupem k této problematice. Celkově výsledky ukazují, že zatímco pro některé jedince mohou být tyto faktory klíčové, pro jiné nemusí hrát zásadní roli.

Položka č.11: Stát poskytuje profesionálním pěstounům dostatečnou finanční podporu. *Výběr z možností, zodpovězeno 501x, nezodpovězeno 4x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	71	14.17%
Spiše souhlasím	161	32.14%
Nevím	131	26.15%
Spiše nesouhlasím	110	21.96%
Naprosto nesouhlasím	28	5.59%

Tabulka 16 Položka č.11 v dotazníku

Odpovědi respondentů naznačují, že otázka finanční podpory pro profesionální pěstouny zůstává otevřeným tématem. Převládající názory svědčí o tom, že část veřejnosti považuje podporu za dostatečnou, zatímco jiní ji vnímají jako nedostatečnou.

Položka č.12: Byl/a bych ochoten/ochotna přijmout dítě z kojeneckého ústavu nebo dětského domova do své péče. *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	78	15.48%
Spíše souhlasím	202	40.08%
Nevím	75	14.88%
Spíše nesouhlasím	118	23.41%
Naprosto nesouhlasím	31	6.15%

Tabulka 17 Položka č.12 v dotazníku

Výsledky ukazují, že veřejnost je k přijetí dítěte z kojeneckého ústavu či dětského domova do péče spíše nakloněná. Nejvíce respondentů vyjádřilo souhlasný postoj, přičemž nejčastěji se objevila ochota dítě přijmout, a část respondentů byla v rozhodování nerozhodná. Přesto se objevila i skupina, která vyjádřila obavy nebo nesouhlas, což může souviset s nejistotou ohledně péče o dítě s neznámou minulostí nebo s obavami z emocionální a finanční náročnosti této role.

Položka č.13: Byl/a bych ochoten/a přijmout dítě romského původu nebo dítě pocházející z jiné etnické menšiny. *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	48	9.52%
Spíše souhlasím	138	27.38%
Nevím	70	13.89%
Spíše nesouhlasím	183	36.31%
Naprosto nesouhlasím	65	12.9%

Tabulka 18 Položka č.13 v dotazníku

Výsledky ukazují, že veřejnost je k přijetí dítěte romského původu nebo dítěte pocházejícího z jiné etnické menšiny spíše rezervovaná. Nejvíce respondentů vyjádřilo nesouhlasný postoj, přičemž nejčastěji se objevila spíše negativní reakce na možnost přijetí takového dítěte do péče. Část respondentů byla v rozhodování nerozhodná a uvedla, že neví. Přesto se našla i skupina, která vyjádřila ochotu dítě přijmout, což ukazuje na rozdílné postoje v této otázce. Skeptičtější přístup části respondentů může souviset s obavami

z kulturních odlišností, nejistotou ohledně péče nebo s předsudky, které mohou v této oblasti přetrvávat.

Položka č.14: Byl/a bych ochoten/ochotna přijmout dítě s tělesným či mentálním postižením. *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	18	3.57%
Spíše souhlasím	74	14.68%
Nevím	95	18.85%
Spíše nesouhlasím	197	39.09%
Naprosto nesouhlasím	120	23.81%

Tabulka 19 Položka č.14 v dotazníku

Výsledky ukazují, že veřejnost je v této otázce spíše odmítavá. Nejčastější odpovědí byl nesouhlas, přičemž nejvíce respondentů uvedlo spíše nesouhlasím, následované odpovědí naprosto nesouhlasím. Přibližně pětina respondentů zvolila možnost nevím, což ukazuje na nejistotu v této otázce. Menší část respondentů vyjádřila ochotu přijmout dítě s postižením, přičemž nejméně častou odpovědí bylo naprosto souhlasím.

Položka č.15: Děti romského původu mohou mít menší šanci na umístění do dlouhodobé náhradní rodinné péče kvůli předsudkům veřejnosti. *Výběr z možností, zodpovězeno 500x, nezodpovězeno 5x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	124	24.8%
Spíše souhlasím	215	43%
Nevím	34	6.8%
Spíše nesouhlasím	100	20%
Naprosto nesouhlasím	27	5.4%

Tabulka 20 Položka č.15 v dotazníku

Nejvíce odpovědí bylo spíše souhlasím, což naznačuje, že značná část veřejnosti vnímá, že děti romského původu mohou mít kvůli předsudkům nižší šanci na umístění do dlouhodobé náhradní rodinné péče. Druhou nejčastější odpovědí bylo naprosto souhlasím, což svědčí o silném přesvědčení některých respondentů o existenci této nerovnosti. Menší podíl respondentů uvedl spíše nesouhlasím, zatímco nejméně častou odpovědí bylo naprosto nesouhlasím. Část dotázaných si nebyla jistá a zvolila možnost nevím.

Položka č.16: Profesionální pěstounská péče přispívá k lepšímu rozvoji dětí, než pobyt v ústavní péči (Dětský domov, ZDVOP – Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, výchovný ústav). *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	219	43.45%
Spíše souhlasím	223	44.25%
Nevím	27	5.36%
Spíše nesouhlasím	28	5.56%
Naprosto nesouhlasím	7	1.39%

Tabulka 21 Položka č.16 v dotazníku

V této otázce většina respondentů vyjádřila přesvědčení, že profesionální pěstounská péče poskytuje dětem lepší podmínky pro jejich rozvoj než ústavní péče. Nejčastější odpovědí bylo spíše souhlasím, přičemž téměř stejný počet respondentů zvolil možnost naprosto souhlasím. Tento výsledek naznačuje, že veřejnost vnímá pěstounskou péči jako příznivější prostředí pro dítě než institucionální zařízení.

Naopak pouze malá část respondentů uvedla spíše nesouhlasím nebo naprosto nesouhlasím, což ukazuje, že názor o prospěšnosti pěstounské péče je poměrně rozšířený.

Položka č.17: Přechodná pěstounská péče může být pro děti emocionálně náročnější než dlouhodobá pěstounská péče. *Výběr z možností, zodpovězeno 503x, nezodpovězeno 2x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	177	35.19%
Spíše souhlasím	245	48.71%
Nevím	32	6.36%
Spíše nesouhlasím	42	8.35%
Naprosto nesouhlasím	7	1.39%

Tabulka 22 Položka č.17 v dotazníku

Podle odpovědí respondentů převažuje názor, že přechodná pěstounská péče může být pro děti emocionálně náročnější než dlouhodobá forma náhradní péče. Nejvíce dotázaných zvolilo možnost spíše souhlasím, následovanou odpovědí naprosto souhlasím. Tento výsledek ukazuje, že veřejnost si uvědomuje možný negativní dopad častých změn prostředí na citový vývoj dítěte. Menší část respondentů se přiklonila k nesouhlasným odpovědím, což naznačuje, že ne všichni vnímají přechodnou péči jako problematickou.

Položka č.18: Měl/a bych obavy, že bych se na dítě v přechodné péči příliš citově navázal/a.

Výběr z možností, zodpovězeno 502x, nezodpovězeno 3x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	200	39.84%
Spíše souhlasím	201	40.04%
Nevím	34	6.77%
Spíše nesouhlasím	52	10.36%
Naprosto nesouhlasím	15	2.99%

Tabulka 23 Položka č.18 v dotazníku

Výsledky ukazují, že většina respondentů by měla obavy z přílišného citového navázání na dítě v přechodné pěstounské péči. Nejčastější odpovědí bylo spíše souhlasím, těsně následované možností naprosto souhlasím. To naznačuje, že emocionální vazba na dítě je pro mnoho lidí jedním z hlavních důvodů, proč by mohli váhat s rozhodnutím stát se přechodným pěstounem. Odpovědi spíše nesouhlasím a naprosto nesouhlasím byly zastoupeny méně, což naznačuje, že jen malá část respondentů by podobné obavy neměla.

Položka č.19: Věk dítěte ovlivňuje rozhodování pěstounů při přijetí dítěte do péče.

Výběr z možností, zodpovězeno 502x, nezodpovězeno 3x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	135	26.89%
Spíše souhlasím	232	46.22%
Nevím	31	6.18%
Spíše nesouhlasím	93	18.53%
Naprosto nesouhlasím	11	2.19%

Tabulka 24 Položka č.19 v dotazníku

Výsledky ukazují, že věk dítěte je důležitým faktorem při rozhodování pěstounů o jeho přijetí do péče. Nejčastější odpovědí bylo spíše souhlasím, což naznačuje, že většina respondentů vnímá věk dítěte jako podstatný aspekt v rozhodovacím procesu. Významná část respondentů také uvedla naprosto souhlasím, což potvrzuje, že otázka věku hraje klíčovou roli. Naopak menší skupina dotázaných se přiklonila k možnosti spíše nesouhlasím či naprosto nesouhlasím, což ukazuje, že pro některé jedince věk dítěte není zásadním kritériem.

Položka č.20: Byl/a bych ochoten/ochotna pečovat o více než jedno dítě současně v rámci profesionální pěstounské péče. *Výběr z možností, zodpovězeno 498x, nezodpovězeno 7x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	38	7.63%
Spíše souhlasím	123	24.7%
Nevím	103	20.68%
Spíše nesouhlasím	183	36.75%
Naprosto nesouhlasím	51	10.24%

Tabulka 25 Položka č.20 v dotazníku

Většina respondentů by měla obavy z péče o více než jedno dítě současně v rámci profesionální pěstounské péče. Výsledky ukazují, že jen menší část dotázaných by se na tuto možnost cítila připravena, zatímco značná část respondentů by ji spíše odmítla. Relativně vysoký podíl lidí, kteří si nejsou jistí, může naznačovat, že si veřejnost nedokáže plně

představit náročnost takové péče nebo o této možnosti nemá dostatek informací. Analýza Nadace Sirius ukazuje, že dvě třetiny pěstounů přijaly jedno dítě a pětina dvě děti, což potvrzuje omezenou ochotu pečovat o více dětí současně. (Nadace Sirius, 2019)

Položka č.21: Profesionální pěstouni by měli mít více rozhodovacích pravomocí ohledně každodenní péče o dítě. *Výběr z možností, zodpovězeno 495x, nezodpovězeno 10x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	117	23.64%
Spíše souhlasím	238	48.08%
Nevím	54	10.91%
Spíše nesouhlasím	71	14.34%
Naprosto nesouhlasím	15	3.03%

Tabulka 26 Položka č.21 v dotazníku

Respondenti se převážně přiklánějí k názoru, že profesionální pěstouni by měli mít více pravomocí při rozhodování o běžných záležitostech dítěte. Výsledky naznačují, že lidé vnímají současný systém jako příliš svazující a podporovali by větší autonomii pěstounů v každodenním rozhodování. Jen menší část dotázaných by ponechala rozhodovací pravomoci v současné podobě, což může souviset s obavami o dostatečnou kontrolu nad péčí o dítě.

Položka č.22: Jak česká společnost vnímá profesionální pěstounskou péči? *Výběr z možností, zodpovězeno 504x, nezodpovězeno 1x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Pozitivně	46	9.13%
Spíše pozitivně	196	38.89%
Nevím	98	19.44%
Spíše negativně	116	23.02%
Negativně	48	9.52%

Tabulka 27 Položka č.22 v dotazníku

Postoj veřejnosti k výkonu profesionální péstounské péče je převážně pozitivní, i když se vyskytují i kritičtější názory. Většina respondentů ji vnímá jako přínosnou formu pomoci dětem, avšak nemalá část dotázaných se na ni dívá spíše negativně. Poměrně vysoký podíl lidí, kteří si nejsou jisti, ukazuje, že povědomí o této formě péstounství stále není dostatečné. To naznačuje potřebu další osvěty a lepšího informování veřejnosti o roli profesionálních péstounů. Průzkum Nadace Sirius (2018) ukázal, že třetina respondentů by uvažovala o péstounství, ale odrazuje je složitost systému náhradní péče a neznalost postupu.

Položka č.23: Vnímám profesionální péstounskou péči jako plnohodnotnou profesi. *Výběr z možností, zodpovězeno 501x, nezodpovězeno 4x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	86	17.17%
Spíše souhlasím	182	36.33%
Nevím	40	7.98%
Spíše nesouhlasím	131	26.15%
Naprosto nesouhlasím	62	12.38%

Tabulka 28 Položka č.23 v dotazníku

Názory na to, zda lze profesionální péstounství považovat za plnohodnotné zaměstnání, se liší. Zatímco většina respondentů souhlasí s tím, že jde o profesi, část veřejnosti tento pohled nesdílí a vnímá péstounství spíše jako formu dobrovolné péče než jako zaměstnání.

Položka č.24: Více kampaní zaměřených na profesionální péstounskou péči by zvýšilo zájem veřejnosti. *Výběr z možností, zodpovězeno 499x, nezodpovězeno 6x*

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
Naprosto souhlasím	160	32.06%
Spíše souhlasím	218	43.69%
Nevím	57	11.42%
Spíše nesouhlasím	50	10.02%
Naprosto nesouhlasím	14	2.81%

Tabulka 29 Položka č.24 v dotazníku

Výsledky ukazují, že většina respondentů věří, že větší osvěta a informační kampaně by mohly zvýšit zájem o profesionální pěstounství. Převládá názor, že veřejnost nemá o této formě péče dostatek informací a cílené kampaně by mohly pomoci odstranit předsudky a povzbudit více lidí k zapojení. Pouze malá část dotázaných si myslí, že kampaně by na zájem veřejnosti neměly významný dopad. Jak již bylo uvedeno v položce č. 22, průzkum Nadace Sirius (2018) zjistil, že třetina respondentů by uvažovala o pěstounství, ale často je odrazuje neznalost a složitost systému náhradní péče. Tento fakt tak dále podporuje potřebu informačních kampaní zaměřených na zvýšení povědomí o pěstounské péči.

Ověření hypotézy:

Hypotéza (věcná): Názory na profesionální pěstounskou péči se liší mezi lidmi v produktivním a neproduktivním věku

Respondenti byli pro účely statistického porovnání rozděleni do dvou hlavních věkových skupin:

- **Produktivní věk (26 až 55 let)** – 259 respondentů
- **Neproduktivní věk (15 až 25 let)** – 184 respondentů

Věková kategorie	Počet respondentů
Méně než 15 let	3
15-25 let	184
26-55 let	259
56-65 let	46
66 let a více	13

Tabulka 30 Věková kategorie respondentů

Toto rozdělení bylo zvoleno na základě dvou klíčových důvodů: zaprvé se jednalo o dvě nejpočetněji zastoupené skupiny ve výzkumném souboru, a zadruhé věková skupina 26 až 55 let odpovídá reálnému věkovému rozpětí, ve kterém se lidé nejčastěji zapojují do systému profesionální pěstounské péče. Naproti tomu skupina 15 až 25 let, i když se sama do pěstounství pravděpodobně nezapojuje, představuje důležitou část veřejnosti s vlastním názorem na tuto problematiku.

Pro ověření této hypotézy byla využita položka č. 22 z dotazníku: „Jak česká společnost vnímá profesionální péstounskou péči?“, přičemž odpovědi respondentů byly analyzovány ve vztahu k jejich věkové kategorii.

Výsledky testu:

- Hodnota chí-kvadrátu: $\chi^2 = 25,88$
- Stupně volnosti: $df = 4$
- P-hodnota: $p = 0,00003$

Věková skupina	Pozitivně	Spíše pozitivně	Nevím	Spíše negativně	Negativně
Produktivní věk	20	104	36	72	27
Neproduktivní věk	21	72	53	32	6

Tabulka 31 Kontingenční tabulka

Statistická analýza ukázala, že existuje statisticky významný rozdíl ($\chi^2 = 25,88$, $df = 4$, $p = 0,00003$) v názorech na to, jak česká společnost přistupuje k profesionální péstounské péči mezi lidmi v produktivním a neproduktivním věku. Tento výsledek podporuje věcnou hypotézu, že názory na profesionální péstounskou péči se liší v závislosti na věku.

Mladší respondenti ve věku 15–25 let vnímali postoj společnosti k profesionální péstounské péči méně pozitivně než respondenti ve věku 26–55 let. Tento rozdíl může být způsoben nižší mírou informovanosti, omezenými životními zkušenostmi nebo vlivem médií a sociálních sítí. Naproti tomu starší respondenti mohou mít k systému blíže a jejich vnímání může být realističtější a pozitivnější.

χ^2 (chí-kvadrát)	Statistická hodnota, která vyjadřuje rozdíl mezi tím, co bychom očekávali , a tím, co jsme skutečně naměřili . Čím vyšší hodnota, tím větší rozdíl.
df (stupně volnosti)	Udává, kolik „nezávislých kombinací“ může existovat v kontingenční tabulce. Počítá se jako: (počet řádků – 1) × (počet sloupců – 1)
p (p-hodnota)	Pravděpodobnost, že rozdíl mezi skupinami je dílem náhody . Pokud platí $p < 0,05$, výsledek je statisticky významný = rozdíl je reálný a nikoliv náhodný

Tabulka 32 Vysvětlivky ke statistickému testu (chí-kvadrát)

6 INTERPRETACE DAT

V této kapitole se zaměříme na interpretaci zjištěných dat z realizovaného dotazníkového šetření a zodpovíme si nejprve na také na dílčí výzkumné otázky a dále také na hlavní výzkumnou otázku.

Kategorie 1: Informovanost veřejnosti o profesionální pěstounské péči.

DVO 1: Jak je česká veřejnost informována o profesionální pěstounské péči a jejích možnostech?

Na základě těchto výsledků lze shrnout, že česká veřejnost není dostatečně informována o profesionální pěstounské péči, jejím fungování a možnostech zapojení. Převládá názor, že dostupnost informací je omezená, což může představovat překážku pro potenciální zájemce o tuto formu NRP. Ukazuje se také, že veřejnost si není jistá rozdíly mezi jednotlivými formami pěstounské péče, což může vést k nejasnostem a nižší ochotě k zapojení. Tento stav odpovídá i závěrům jiných výzkumů, které identifikují nízkou informovanost jako významnou bariéru v rozvoji profesionální pěstounské péče.

Výzkum Bubleové et al., (2014) ukazuje, že právě nedostatečná informovanost a přetrvávající stereotypy zásadně ovlivňují vnímání pěstounství veřejností. Tato zjištění, vycházející z rozhovorů s náhradními rodiči, dětmi v náhradní péči i odborníky, kteří potvrzují, že absence kvalitních a dostupných informací může vést k předsudkům a nižší ochotě zapojit se do tohoto systému. Vzhledem k těmto skutečnostem je posílení osvěty a systematická informovanost veřejnosti klíčovým krokem k rozvoji profesionální pěstounské péče.

Kategorie 2: Překážky a bariéry vstupu do systému pěstounské péče.

DVO 2: Jaké faktory veřejnost vnímá jako hlavní překážky při vstupu do profesionální pěstounské péče?

Výsledky ukazují, že veřejnost vnímá několik klíčových překážek, které mohou odrazovat od vstupu do profesionální pěstounské péče. Mezi nejčastěji zmiňované faktory patří složitost administrativního procesu a dlouhá čekací doba, což naznačuje, že by zjednodušení a zrychlení procesu mohlo zvýšit ochotu lidí se do pěstounství zapojit. Dalším významným faktorem jsou obavy ze selhání a s tím spojená emoční zátěž, což poukazuje na potřebu větší podpory a přípravy pro potenciální pěstouny.

Tuto skutečnost potvrzuje i Bubleová et al. (2011), podle níž si pěstouni často až po nástupu dítěte do péče uvědomují, jak odlišná a náročná je výchova dítěte, které prošlo traumatem nebo ústavní péčí, oproti výchově vlastních dětí. Mnozí podceňují emoční náročnost této role i potřebu přizpůsobit rodinný život potřebám přijatého dítěte. Pěstounská péče je tak sice vnímána jako smysluplná a obohacující, ale bez důkladné přípravy může vést ke zklamání a vyčerpání. Důležitou roli hraje i podpora rodiny. Absence souhlasu či porozumění ze strany blízkých může být rozhodujícím faktorem při zvažování pěstounství. Kromě toho se ukazuje, že osobní hodnoty, náboženské přesvědčení a etické postoje mohou hrát roli, i když jejich vliv není u všech respondentů stejně výrazný.

Kategorie 3: Podpora a role státu v oblasti profesionálního pěstounství.

DVO 3: Jak veřejnost vnímá systém podpory profesionálních pěstounů v České republice?

Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že veřejnost vnímá systém podpory profesionálních pěstounů v České republice spíše kriticky. Jako problematická je často označována délka přípravného kurzu, přičemž většina respondentů považuje 72 hodin za nedostatečnou přípravu pro výkon tak náročné role. Veřejnost zároveň vyjadřuje nejistotu v otázce finanční podpory. Názory na její dostatečnost se liší, což může souviset s nedostatkem informací nebo s rozdílným vnímáním této činnosti. Poměrně jednoznačně se však respondenti shodují v tom, že by profesionální pěstouni měli mít větší pravomoci při rozhodování o běžných záležitostech dítěte. To naznačuje, že současný systém je v očích veřejnosti vnímán jako příliš omezující a vyžaduje větší flexibilitu a důvěru vůči pěstounům.

Kategorie 4: Postoje k pěstounství a ochota zapojit se do systému profesionální pěstounské péče.

DVO 4: Jaká je ochota veřejnosti přijmout dítě do profesionální pěstounské péče?

Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že ochota veřejnosti přijmout dítě do profesionální pěstounské péče je značně ovlivněna charakteristikami dítěte a náročností péče. Největší ochotu respondenti vyjádřili vůči přijetí dítěte z kojeneckého ústavu či dětského domova, kde převažoval spíše souhlasný postoj. Rezervovanější přístup veřejnost zaujímá v případě přijetí dítěte romského původu nebo dítěte se zdravotním postižením, kde převažoval nesouhlas.

Nízká ochota byla patrná i u možnosti péče o více dětí současně, přičemž velká část respondentů se cítila nejistě. Výsledky ukazují, že rozhodování o zapojení do profesionální pěstounské péče je výrazně ovlivněno obavami z náročnosti této role a nejistotou ohledně zvládnutí specifických situací.

Kategorie 5: Vliv osobních hodnot a přesvědčení na rozhodování o pěstounství.

DVO 5: Jakou roli hrají předsudky v procesu rozhodování o profesionální pěstounské péči?

Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že předsudky hrají v procesu rozhodování o profesionální pěstounské péči určitou roli. Většina respondentů se domnívá, že děti romského původu mají kvůli předsudkům nižší šanci na umístění do dlouhodobé náhradní rodinné péče, což potvrzuje převaha souhlasných postojů. Výsledky rovněž naznačují, že osobní hodnoty, náboženské přesvědčení a etické postoje mohou ovlivňovat rozhodování o zapojení do pěstounství. I když pro některé respondenty tyto faktory představují významný aspekt, část veřejnosti je v tomto ohledu neutrální nebo nejistá. Celkově lze říct, že individuální postoje a přesvědčení mohou hrát důležitou roli při rozhodování o přijetí dítěte do péče, přičemž předsudky a osobní hodnotový rámec mohou v některých případech působit jako bariéra.

Kategorie 6: Vnímání dopadu profesionální pěstounské péče na dítě.

DVO 6: Jak veřejnost vnímá přínosy profesionální pěstounské péče oproti ústavní výchově?

Výsledky výzkumu ukazují, že veřejnost považuje profesionální pěstounskou péči za vhodnější a pro dítě přínosnější alternativu oproti ústavnímu typu výchovy. Ukazuje se také, že pěstounská péče poskytuje dětem lepší podmínky pro jejich rozvoj, přičemž převládaly souhlasné postoje. Zároveň však veřejnost vnímá i možná úskalí přechodné formy této péče, především její emocionální náročnost pro dítě v důsledku častých změn prostředí. Výsledky rovněž ukazují, že mnozí lidé by měli obavy z citového navázání na dítě, což může hrát významnou roli, proč by váhali se zapojením do přechodné péče. Celkově lze říct, že veřejnost uznává přínosy pěstounské péče oproti ústavnímu zařízení, ale zároveň si uvědomuje i emocionální zátěž, kterou tato forma péče může přinášet.

Kategorie 7: Možnosti zlepšení a zvýšení zájmu o profesionální pěstounství.

DVO 7: Jaké faktory ovlivňují rozhodování lidí stát se profesionálními pěstouny?

Rozhodování lidí stát se profesionálními pěstouny ovlivňuje více faktorů, přičemž mezi nejvýznamnější patří věk dítěte. Většina respondentů uvedla, že věk dítěte hraje v rozhodovacím procesu důležitou roli, což potvrzuje převaha souhlasných postojů. Významnou překážku veřejnost vnímá také v péči o více než jedno dítě současně, zde převažoval spíše odmítavý postoj a značná míra nejistoty. Výsledky ukazují, že veřejnost si náročnost takové péče často nedokáže přesně představit, nebo o ní nemá dostatek informací.

Kategorie 8: Vnímání profesionální pěstounské péče jako povolání.

DVO 8: Jak česká veřejnost vnímá profesionální pěstounskou péči jako profesi a sociální službu?

Dle získaných výsledků lze konstatovat, že veřejnost vnímá profesionální pěstounskou péči převážně pozitivně, a to jak z hlediska jejího přínosu pro děti, tak jako formu sociální služby. Přesto se objevují i kritičtější postoje a poměrně vysoký podíl respondentů, kteří se v názoru na tuto oblast nedokážou jednoznačně vyjádřit. Názory na to, zda lze profesionální pěstounství považovat za plnohodnotné zaměstnání, se liší – většina respondentů tento pohled sdílí, část jej však vnímá spíše jako dobrovolnickou činnost.

Podobně i studie Leber a LeCroye (2012) zjistila, že veřejnost má k pěstounské péči vesměs pozitivní postoj, ale zároveň ji vnímá jako oblast, která si zaslouží reformu. Ačkoli respondenti oceňovali přínos pěstounství, nepovažovali jej za natolik prioritní jako například zdravotnictví či školství. Veřejnost zároveň často vyjadřovala obavy, že někteří pěstouni mohou být motivováni finanční odměnou, nikoli výhradně snahou pomoci dítěti.

HVO 1: Jaké jsou zásadní faktory, které ovlivňují vnímání veřejnosti k profesionální pěstounské péči?

Na základě získaných výsledků lze konstatovat, že vnímání profesionální pěstounské péče je utvářeno kombinací více faktorů, z nichž nejvýznamnějšími jsou míra informovanosti, osobní zkušenost a předsudky spojené s náhradní rodinnou péčí. Výrazným prvkem, který ovlivňuje veřejné postoje, je rovněž složitost a administrativní náročnost celého procesu, která může na potenciální zájemce působit demotivujícím dojmem. Mezi často zmiňované překážky patří obavy ze selhání při péči o dítě, nejistota ohledně právní

opory pěstounů a vysoká emocionální zátěž spojená s dočasným charakterem této péče. Respondenti také vnímali jako problém nedostatek informací o tom, co přesně role profesionálního pěstouna obnáší, a jaké podpory se jim dostane. Tento stav vytváří prostor pro přetrvávání stereotypních představ a může přispívat k nižší ochotě veřejnosti do systému vstoupit.

HVO 2: Jaká je stěžejní motivace či překážka, kterou považuje veřejnost za důležitou?

Motivujícím faktorem je naopak přesvědčení, že pěstounská péče poskytuje dětem lepší podmínky než ústavní výchova. Výsledky zároveň ukazují, že veřejnost by uvítala větší osvětu, která by mohla přispět ke zvýšení zájmu o tuto formu náhradní rodinné péče. Na druhé straně jsou však silně zastoupeny i obavy a pochybnosti – zejména se jedná o strach z emocionální náročnosti, ekonomické nejistoty nebo složitosti návratu dítěte do původní rodiny. Někteří respondenti také uváděli, že jim chybí dostatečná podpora okolí či informace, které by jim pomohly lépe si představit, co pěstounství obnáší v praxi.

Motivaci k výkonu profesionální pěstounské péče potvrzují také zahraniční výzkumy. Například ve Vlámku (Belgie) bylo v roce 2011 realizováno 6371 pěstounských umístění, avšak počet aktivních pěstounů nerostl stejným tempem a více než polovina z nich ukončila činnost do pěti let. Výzkum mezi 192 zájemci o pěstounství na přechodnou dobu ukázal, že hlavními důvody k zapojení byla snaha pomoci dítěti, osobní naplnění a také vnímání této péče jako přínosu pro společnost (Magalhães et al., 2022; Maeyer et al., 2014). Tyto poznatky potvrzují, že ačkoli je motivace k pěstounství často altruistická, rozhodování je ovlivněno i osobními limity a očekáváními ohledně náročnosti péče, kterou tato profese přináší.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Na základě provedeného výzkumu lze formulovat několik doporučení, která by mohla přispět ke zlepšení vnímání profesionální pěstounské péče veřejností a zvýšit zájem o zapojení do této formy náhradní rodinné péče. Z výsledků vyplývá, že jedním z nejzásadnějších problémů je nízká informovanost veřejnosti. Doporučujeme proto realizovat pravidelné informační kampaně, které by srozumitelně a věcně představovaly, co profesionální pěstounství obnáší, jaký má smysl a jakým způsobem se do něj lze zapojit. Tyto kampaně by měly být šířeny nejen prostřednictvím tradičních médií (televize, rozhlas, tisk), ale i na sociálních sítích, které oslovují široké spektrum věkových skupin.

Dále doporučujeme využít veřejné akce (např. městské slavnosti, festivaly, charitativní běhy apod.) k umístění informačních stánků, kde by pracovníci doprovázejících organizací nebo samotní pěstouni mohli poskytovat informace a odpovídat na dotazy veřejnosti. Tato forma přímého kontaktu může pomoci odbourávat předsudky a nabídnout reálný pohled na každodenní život pěstounských rodin.

S ohledem na výsledky, které ukazují na obavy z emocionální náročnosti péče, doporučujeme také organizaci webinářů a seminářů zaměřených na duševní hygienu a emoční pohodu pěstounů. Takové programy by mohly být vedeny odborníky z oblasti psychologie a sociální práce a zaměřeny nejen na pěstouny samotné, ale také na veřejnost, která uvažuje o zapojení do systému. Užitečné by bylo rovněž zapojit vzdělávací instituce, především vysoké školy zaměřené na pedagogiku, sociální práci či sociální pedagogiku. Zde by mohly probíhat přednášky, workshopy nebo diskuze s odborníky i se samotnými pěstouny. Tyto aktivity by mohly motivovat mladé lidi k hlubšímu zájmu o tuto problematiku, případně k samotnému rozhodnutí stát se v budoucnu profesionálním pěstounem.

Tato doporučení mohou přispět k tomu, aby se profesionální pěstounství stalo veřejnosti srozumitelnější, důvěryhodnější a přístupnější, a tím podpořila ochota lidí vstoupit do této důležité profese.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsme se věnovali pohledu veřejnosti na profesionální pěstounskou péči poskytovanou na přechodnou dobu. Zvolené téma reaguje na dlouhodobý nedostatek o přechodných pěstounů v České republice, který představuje významný problém pro systém náhradní rodinné péče. Primárním cílem této práce bylo identifikovat faktory, které utvářejí postoje veřejnosti k profesionální pěstounské péči, a zároveň zjistit, jaké důvody lidé vnímají jako nejčastější motivace či naopak bariéry pro zapojení se do této formy péče.

Úvodní část práce byla věnována teoretickému rámci, přičemž pozornost byla zaměřena na oblast náhradní rodinné péče jako celek, se zvláštním důrazem na profesionální pěstounství. Věnovali jsme se popisu procesu zprostředkování této formy péče i podmínkám, za kterých může být dítě svěřeno do pěstounské rodiny, podporu ze strany doprovázejících organizací a možnosti, na které se může pěstoun obrátit. Věnovali jsme se také otázce finančního ohodnocení profesionálních pěstounů nebo také jak funguje kontakt s biologickou rodinou dítěte.

Druhá část práce byla zaměřena na praktickou část výzkumu. Stanovili jsme si hlavní výzkumnou otázku a několik dílčích otázek, které nám umožnily podrobněji zkoumat danou problematiku. Výzkumný soubor tvořila široká veřejnost, která byla oslovena prostřednictvím online dotazníkového šetření. Shromážděná data jsme analyzovali, interpretovali a na jejich základě formulovali hlavní závěry.

Z výsledků výzkumu vyplynulo, že veřejnost vnímá profesionální pěstounskou péči převážně pozitivně, avšak její ochota aktivně se do ní zapojit je ovlivňována celou řadou faktorů. Mezi hlavní překážky patří nízká informovanost, předsudky vůči určitým skupinám dětí, složitost administrativního procesu a obavy z emoční náročnosti této péče. Naopak motivací bývá přesvědčení o přínosu individuální péče pro dítě, touha pomoci a snaha změnit dětský osud k lepšímu. Na základě těchto zjištění jsme navrhli konkrétní doporučení pro praxi, která by mohla přispět k lepšímu vnímání pěstounství a zvýšení počtu lidí ochotných do této formy péče vstoupit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Aliance náhradních rodin České republiky. (n.d). <https://www.anrcr.cz>

Archer, C. (2001). *Dítě v náhradní rodině*. Portál

Baum, A.C, Crase, S.J., & Crase, K. L. (2001). Influences on the Decision to Become or Not Become a Foster Parent. *Families in Society: The Journal of Contemporary Social Services*, 82(2). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1606/1044-3894.205>

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Volume 1. Attachment*. Basic books. https://mindsplain.com/wp-content/uploads/2020/08/ATTACHMENT_AND_LOSS_VOLUME_I_ATTACHMENT.pdf

Bubleová, V., Novák, O., Vágnerová, M.M., Paleček, J., Šmídová-Matoušová, O., & Vyskočil F. (2014). *Výzkum praxe náhradní rodinné péče v České republice a zkušenosti aktérů s touto praxí*. Středisko náhradní rodinné péče. https://www.knihovnanrp.cz/wp-content/uploads/2021/03/vyzkum_praxe_nahradni_rodinne_pece_v_ceske_republice_a_zkusenosti_akteru_s_touto_praxi.pdf

Bubleová, V., Vávrová, A., Vránová, L., & Frantíková, J. (2011). *Základní informace o náhradní rodinné péči*. Středisko náhradní rodinné péče. http://www.nahradnirodina.cz/informace_o_nahradni_rodinne_peci_ke_stazeni.html.

Bud'InPěstoun. (2025). *Statistika*. <https://www.budinpestoun.cz/web/cz/statistiky>

Česká televize. (2024). *V Česku stále scházejí pěstouni. Ministerstvo práce usiluje o urychlení procesu jejich přípravy*. <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/v-cesku-stale-schazeji-pestouni-ministerstvo-prace-usiluje-o-urychleni-procesu-jejich-pripravy-349332>

Diakonie Českobratrské církve evangelické. (2010). *Pro zájemce o pěstounskou péči*. https://zapad.diakonie.cz/obsah/uploads/sites/6/2024/05/brozura_o_zajemce_o_pestounskou_peci_adite.pdf

Dobrá rodina. (n.d). <https://dobrarodina.cz>

Dvořáčková, S., & Vítková, A. (2019). *Doprovázení přechodných pěstounů v České republice*. Sdružení pěstounských rodin. https://www.pestouni.cz/wp-content/uploads/2019/06/Prechodna_pestounska_pece_doprovazeni_pestounu_sbornik_A5_web.pdf

Gabriel, Z., & Novák, T. (2008). *Psychologické poradenství v náhradní rodinné péči*. Grada

Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Portál

Chráška, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Grada

iRozhlas. (2025). *Kraje hlásí nedostatek pěstounů pro děti starší tří let*. https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/kraje-hlasi-nedostatek-pestounu-pro-deti-starsi-tri-let-porad-chybi-a-chybet_2503181536_elev

Keller, H. (2013). Cultural perspectives on attachment: Theory, research, and clinical implications. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44(2). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0022022112472253>

Leber, C., & LeCroy, C. W. (2012). Public perception of the foster care system: A national study. *Children and Youth Services Review*, 34(9). <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0190740912001855?via%3Dihub>

Macela, M. (2019). *Krátkodobá pěstounská péče: Historie, praxe, perspektivy*. Sdružení pěstounských rodin. https://www.pestouni.cz/wp-content/uploads/2019/04/Prechodna_pestounska_pece_brozura_A5_web.pdf

MacGregor, T.E., Rodger, S., Cummings, A.L., & Leschied, A.W. (2006). The Needs of Foster Parents: A Qualitative Study of Motivation, Support and Retention. *Qualitative Social Work*, 5(3). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1473325006067365>

Maeyer, S., Vanderfaeillie, J., Vanschoonlandt, F., Robberechts, M., & Holen, F. (2013). *Motivation for foster care*. *Children and Youth Services Review*, 36(4). https://www.researchgate.net/publication/259120338_Motivation_for_Foster_Care

Magalhães, E., Costa, P., Pinto, V., Graça, J., Baptista, J., Ferreira, S., Castro, E., Anjos, C., & Gouveia, L. (2022). *Reasons, willingness, and intention to be a foster family: A community-sample study*. *Children and Youth Services Review*, 142. https://pure.rug.nl/ws/portalfiles/portal/260673509/1_s2.0_S0190740922002845_main.pdf

Matějčíček, Z. (1999). *Náhradní rodinná péče: Průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Portál

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2011). *Pěstounská péče na přechodnou dobu pro nejmladší děti*. https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/PPPDpro_nejmensi_deti.pdf/4640eca4-6232-449e-dad0-abcfbcd8d82a

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2013). *Umisťování dětí v PPPD*. https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/umistovani_deti_PPPD.pdf/fb58f7da-a93c-6ef2-0602-40b7d7ee536d

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2019a). *Formy náhradní rodinné péče*. <https://www.mpsv.cz/formy-nahradni-rodinne-pece>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2019b). *Kdo se může stát náhradním rodičem?: Kritéria odborného posuzování pro zájemce o náhradní rodinnou péči*. https://www.mpsv.cz/cms/documents/3c4cd96f-b288-25bd-5149-8ad5d6febc56/Publikace_Kriteria-odborneho-posuzovani_K2.pdf

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2025a). *Dávky pěstounské péče a zaopatřovací příspěvky pro mladé dospělé*. <https://www.mpsv.cz/davky-pestounske-pece-a-zaopatrovaci-prispevky-pro-mlade-dospele>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (2025b). *Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí*. https://www.mpsv.cz/cms/documents/fc485ce1-c930-c3e8-e4a7-880ee7ec0528/Prezentace+%C5%A1kolen%C3%AD+K%C3%9A_novela+SPOD_fin.pdf?t=1734937220521

Nadace Sirius. (2018). *Průzkum veřejného mínění – postoje k pěstounské péči*. https://www.nadacesirius.cz/soubory/prezentace/NRP/6518003_Prezentace_II_Pestounska_pece_v09.pdf

Nadace Sirius. (2019). *Pěstounské rodiny v České republice*. <https://www.nadacesirius.cz/soubory/ke-stazeni/Analiza-Pestounske-rodiny-v-Ceske-republice.pdf>

Novinky. (2025). *Pěstounů je málo. Stát chce zájemcům přidat volno navíc*. <https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-pestounu-je-malo-stat-chce-zajemcum-pridat-volno-navic-40513761>

Palzarová, H. (2016). *Pěstounská péče: manuál pro pomáhající profese*. Portál

Pourová, T. (2016). *Pozitivní vliv dlouhodobé pěstounské péče na vývoj dítěte*. [Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích]. https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/33001/DP2016_Pourova.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Profesní sdružení přechodných pěstounů. (n.d.) <https://www.pspp.cz/prechodne-pestounstvi>

Průvodce pro zájemce o pěstounskou péči. (2014). https://issuu.com/olomouckykraj/docs/pr_vodce_pro_z_jemce_o_p_stounsk

Randle, M., Miller, L., Dolnicar, S., & Ciarrochi, J. (2012). The science of attracting foster carers. *Child & Family Social Work*, 19(1) <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2206.2012.00881.x>

Rhodes, K., Cox, E., Orme, J., & Coakley, T. (2006). Foster parents reasons for fostering and foster family utilization. *Journal of Sosiology and Social Welfare*, 33(4). <https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3206&context=jssw>

Rodger, S., Cummings, A., & Leschied, A.W. (2006). Who is caring for our most vulnerable children? The motivation to foster in child welfare. *Child Abuse and Neglect*, 30(10). <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0145213406002080?via%3Dihub>

Rodinná síť. (2025). *Počty přechodných pěstounů v ČR*. <https://www.rodinnasit.cz/ze-sveta-nrp/pocty-prechodnych-pestounu-v-cr/>

Rychlík, D., & Hrbáčková, E. (2018). *Jak se stát pěstounem, výběr a příprava pěstounů*. In: Kolektiv autorů. *Dobrý pěstoun: náhradní rodinná péče v ČR*. Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR.

Sdružení pěstounských rodin. (n.d.). *Jak se staneme pěstouny?* <https://www.pestouni.cz/chci-byt-pestounem/jak-se-staneme-pestouny/>

Sebba, J. (2012). Why do people become foster carers? *An International Literature Review on the Motivation to Foster*. <https://www.education.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2019/06/Why-Do-People-Become-Foster-Carers-An-International-Literature-Review-on-the-Motivation-to-Foster.pdf>

Seznam Zprávy. (2025). *Kojenecké ústavy skončily. Pro 30 dětí se hledalo řešení do poslední chvíle*. <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-kojenecke-ustavy-konci-266691>

Středisko náhradní rodinné péče. (n.d.). *Přechodná péče*. <https://nahradnirodina.cz/o-nahradni-rodinne-peci/prechodna-pece/>

Středisko náhradní rodinné péče. (n.d.). *Pěstounská péče na přechodnou dobu*. <https://nahradnirodina.cz/o-nahradni-rodinne-peci/prechodna-pece/>

Středisko náhradní rodinné péče. (n.d.). *Poručenství*. <https://nahradnirodina.cz/o-nahradni-rodinne-peci/porucenstvi/>

Škoviera, A. (2007). *Dilemata náhradní výchovy: teorie a praxe výchovné péče o děti v rodině a v dětských domovech*. Portál

Trnková, L. (2018). *Náhradní péče o dítě*. Wolters Kluwer ČR

Uldrychová, I. (2024). *Psychologický dopad na dítě při odchodu z pěstounské péče*. [Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích]. https://theses.cz/id/ny64k7/DP_Uldrychova.pdf

Úřad práce České republiky. (2025a). *Odměna pěstouna*. <https://www.uradprace.cz/odmena-pestouna1>

Úřad práce České republiky. (2025b). *Příspěvek na úhradu potřeb dítěte*. <https://www.uradprace.cz/prispevek-na-uhradu-potreb-ditete1>

Úřad práce České republiky. (2025c). *Příspěvek při převzetí dítěte*. <https://www.uradprace.cz/prispevek-pri-prevzeti-ditete>

Vrtbovská, P. (2011). *Kuchařka od Natamy: Příběhy z praxe a metodické listy pro moderní práci v oboru náhradní rodinné péče*. NATAMA.

Zákon č. 359/1999 Sb. O sociálně – právní ochraně dětí (ve znění zákona č. 242/2024 Sb.). (2024). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-242>

Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník. (2012). <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Zezulová, D. (2012). *Pěstounská péče a adopce*. Portál

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Počet pěstounských rodin na přechodnou dobu podle jejich obsazenosti v ČR (Data k 28.3.2025) Zdroj: budinpestoun.cz	20
Obrázek 2 Počet pěstounských rodin na přechodnou dobu podle jejich obsazenosti v ČR (Data k 28.3.2025) Zdroj: budinpestoun.cz	20

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Odměna pěstouna.....	23
Tabulka 2 Příspěvek při převzetí dítěte.....	24
Tabulka 3 Příspěvek na úhradu potřeb dítěte.....	24
Tabulka 4 Demografická struktura respondentů.....	37
Tabulka 5 Geografická struktura respondentů.....	38
Tabulka 6 Položka č. 1 v dotazníku.....	41
Tabulka 7 Položka č.2 v dotazníku.....	41
Tabulka 8 Položka č.3 v dotazníku.....	42
Tabulka 9 Položka č.4 v dotazníku.....	43
Tabulka 10 Položka č.5 v dotazníku.....	43
Tabulka 11 Položka č.6 v dotazníku.....	43
Tabulka 12 Položka č.7 v dotazníku.....	44
Tabulka 13 Položka č.8 v dotazníku.....	45
Tabulka 14 Položka č.9 v dotazníku.....	45
Tabulka 15 Položka č.10 v dotazníku.....	46
Tabulka 16 Položka č.11 v dotazníku.....	46
Tabulka 17 Položka č.12 v dotazníku.....	47
Tabulka 18 Položka č.13 v dotazníku.....	47
Tabulka 19 Položka č.14 v dotazníku.....	48
Tabulka 20 Položka č.15 v dotazníku.....	48
Tabulka 21 Položka č.16 v dotazníku.....	49
Tabulka 22 Položka č.17 v dotazníku.....	50
Tabulka 23 Položka č.18 v dotazníku.....	50
Tabulka 24 Položka č.19 v dotazníku.....	51
Tabulka 25 Položka č.20 v dotazníku.....	51
Tabulka 26 Položka č.21 v dotazníku.....	52
Tabulka 27 Položka č.22 v dotazníku.....	52
Tabulka 28 Položka č.23 v dotazníku.....	53
Tabulka 29 Položka č.24 v dotazníku.....	53
Tabulka 30 Věková kategorie respondentů.....	54
Tabulka 31 Kontingenční tabulka.....	55
Tabulka 32 Vysvětlivky ke statistickému testu (chí-kvadrát).....	55

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

- A. ANR ČR – Aliance náhradních rodin České republiky
- B. ČR – Česká republika
- C. D.V. O – Dílčí výzkumná otázka
- D. MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí
- E. NRP – Náhradní rodinná péče
- F. OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí
- G. PP – Pěstounská péče
- H. PPPD – Pěstounská péče na přechodnou dobu
- I. PSPP – Profesní sdružení přechodných pěstounů

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

Profesionální pěstounská péče v České republice

Dobrý den, jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a ráda bych Vás požádala o několik minut Vašeho času na vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí výzkumu k mé bakalářské práci na téma **Názory veřejnosti na výkon profesionální pěstounské péče v České republice**, konkrétně zaměřené na pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Vaše odpovědi mi velmi pomohou. Dotazník je anonymní a jeho vyplnění Vám zabere pár minut vašeho času.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu!

Markéta Urbanská

V dalších otázkách se budete vyjadřovat k různým formám pěstounské péče. Aby byly vaše odpovědi co nejpresnější, uvádím u těchto otázek stručné definice.

Pěstounská péče je forma náhradní rodinné péče poskytovaná dětem, které nemohou vyrůstat ve své biologické rodině.

Cílem je zajistit dítěti bezpečné a stabilní prostředí, kde může uspokojovat své fyzické, emocionální a sociální potřeby, přičemž vztah s biologickou rodinou není přerušen. Tato péče může být krátkodobá (profesionální) nebo dlouhodobá a umožňuje dítěti kontakt s rodiči, pokud je to vhodné.

Na škále od "naprosto souhlasím" po "naprosto nesouhlasím" prosím zvolte jednu možnost, která nejlépe odpovídá vašemu názoru.

1 Myslím si, že by veřejnost měla být více informovaná, co se týče profesionální pěstounské péče v České republice.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

2 Informace, kde si lze zažádat o žadatele pro náhradní rodinnou péči, jsou snadno dostupné.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

3 Víím, jak profesionální pěstounská péče funguje a jak dlouho trvá.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

Dlouhodobá pěstounská péče

Tato péče je určena pro děti, které nemohou být z různých důvodů vychovávány vlastními rodiči a u kterých se nepředpokládá návrat do původní rodiny. Směřuje k tomu, aby dítě mohlo vyrůstat ve stabilním rodinném prostředí a vytvořilo si dlouhodobé vztahy se svými pěstouny.

Krátkodobá (profesionální) pěstounská péče

Cílem této péče je poskytnout dítěti dočasné zázemí, například po dobu, kdy se řeší jeho návrat do biologické rodiny, případně osvojení. Její trvání je obvykle omezeno na několik měsíců až rok, podle potřeby dítěte a rozhodnutí orgánů sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD).

4 Umím jednoznačně rozlišit dlouhodobou pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

5 Veřejnost je dostatečně informována o možnostech náhradní rodinné péče (pěstounská péče, pěstounská péče na přechodnou dobu, osvojení, opatrovnictví, poručenství).

Nápověda k otázce: *Vyber jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

Přípravný kurz pro pěstouny na přechodnou dobu (72 hodin) zahrnuje teoretickou i praktickou přípravu. Pěstouni se seznámí s legislativou, prací s dětmi v krizových situacích a psychologií traumatizovaných dětí.

Procházejí modelovými situacemi, jak řešit problémy s dětmi a spolupracovat s biologickou rodinou. Součástí kurzu jsou i domovní prohlídky, kdy se hodnotí, zda má pěstounská rodina vhodné prostředí pro dítě.

Kurz je zakončen hodnocením a vydáním certifikátu, který potvrzuje připravenost pěstounů.

6 Myslím si, že 72 hodin, je dostatečných pro absolvování přípravného kurzu pěstouna na přechodnou dobu.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

7 Myslím si, že dlouhá čekací doba a složité procesy mohou odradit veřejnost od zájmu o pěstounství.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

8 Myslím si, že obavy a strach ze selhání mohou hrát roli při rozhodování veřejnosti se zapojit do pěstounské péče na přechodnou dobu.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

9 Při zvažování profesionální pěstounské péče by pro mě tyto obavy a překážky hrály důležitou roli (např. finanční náročnost, podpora rodiny, emocionální zátěž).

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

10 Osobní hodnoty, náboženské přesvědčení nebo etické postoje mohou ovlivnit rozhodnutí stát se pěstounem, protože některé náboženské směry mohou mít přísná pravidla, která by neumožnila přijetí dítěte jiného původu nebo víry do křesťanské rodiny.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

11 Stát poskytuje profesionálním pěstounům dostatečnou finanční podporu.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

12 Byl/a bych ochoten/ochotna přijmout dítě z kojeneckého ústavu nebo dětského domova do své péče.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

13 Byl/a bych ochoten/a přijmout dítě romského původu nebo dítě pocházející z jiné etnické menšiny.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

14 Byl/a bych ochoten/ochotna přijmout dítě s tělesným i mentálním postižením.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

15 Děti romského původu mohou mít menší šanci na umístění do dlouhodobé náhradní rodinné péče kvůli předsudkům veřejnosti.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

Dětský domov

Zařízení poskytující dlouhodobou péči dětem, které nemohou vyrůstat ve své biologické rodině. Zaměřuje se na výchovu, vzdělání a přípravu na samostatný život, a to pro děti bez závažných výchovných problémů.

ZDVOP (Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc)

Krizové zařízení pro děti v akutním ohrožení (týrání, opuštění, domácí násilí). Nabízí krátkodobý pobyt (obvykle do 3 měsíců), dokud se nenajde vhodné dlouhodobé řešení (návrat domů, pěstounská péče nebo dětský domov).

Výchovný ústav

Zařízení určené dětem a mladistvým s vážnými poruchami chování (záškoláctví, útěky, trestná činnost). Poskytuje dlouhodobou péči s důrazem na nápravu chování, vzdělávání a resocializaci v přísnějším režimu.

16 Profesionální pěstounská péče přispívá k lepšímu rozvoji dětí, než pobyt v ústavní péči (Dětský domov, ZDVOP - Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, výchovný ústav).

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

17 Přechodná pěstounská péče může být pro děti emocionálně náročnější než dlouhodobá pěstounská péče.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

18 Měl/a bych obavy, že bych se na dítě v přechodné péči příliš citově navázal/a.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

19 Věk dítěte ovlivňuje rozhodování pěstounů při přijetí dítěte do péče.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

20 Byl/a bych ochoten/ochotna pečovat o více než jedno dítě současně v rámci profesionální pěstounské péče.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

Pěstouni na přechodnou dobu mají omezené pravomoci. Nemohou například rozhodovat o dlouhodobých změnách, jako je výběr školy nebo zdravotní péče. Tyto rozhodnutí jsou obvykle v kompetenci orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo biologických rodičů.

21 Profesionální pěstouni by měli mít více rozhodovacích pravomocí ohledně každodenní péče o dítě.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

22 Jak česká společnost vnímá profesionální pěstounskou péči?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Pozitivně ☐ Spíše pozitivně ☐ Nevím ☐ Spíše negativně ☐ Negativně

23 Vnímám profesionální pěstounskou péči jako plnohodnotnou profesi.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

24 Více kampaní zaměřených na profesionální pěstounskou péči by zvýšilo zájem veřejnosti.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Naprosto souhlasím ☐ Spíše souhlasím ☐ Nevím ☐ Spíše nesouhlasím ☐ Naprosto nesouhlasím

25 Jaké je Vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Muž ☐ Žena ☐ Jiné

26 Jaký je Váš věk?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ méně než 15 let ☐ 15 - 25 let ☐ 26 - 35 let ☐ 36 - 45 let ☐ 46 - 55 let ☐ 56 - 65 let
☐ 66 a více

27 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

- ☐ Základní ☐ Středoškolské bez maturity ☐ Středoškolské s maturitou ☐ Vyšší odborné ☐ Vysokoškolské

28 Ve kterém kraji žijete?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu z odpovědí.*

☐ Hlavní město Praha	☐ Středočeský kraj	☐ Jihočeský kraj	☐ Plzeňský kraj	☐ Karlovarský kraj	☐ Ústecký kraj
☐ Liberecký kraj	☐ Královéhradecký kraj	☐ Pardubický kraj	☐ Vysočina	☐ Jihomoravský kraj	☐ Olomoucký kraj
☐ Moravskoslezský kraj	☐ Zlínský kraj				